

POLSKA WIEŚ

XXI

Europejski Kongres Innowacyjnych Rozwiązań
dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

**Podsumowanie
I edycji Kongresu**

www.kongrespolskawies.pl

Organizator

Współorganizatorzy

Patronat Honorowy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy

Sponsor strategiczny

Partnerzy strategiczni

Sponsorzy główni

Komitet honorowy

Partnerzy

Sponsor SILVER

Główny patron medialny

Patronat medialny

Spis treści

1. Kongres Polska Wieś XXI, 27-28 kwietnia 2022
2. Słowo wstępne Posła na Sejm RP, dr inż. Marka Sawickiego
3. List Prezydenta RP, Andrzeja Dudy
4. Wystąpienie Wicemarszałka Sejmu RP, Piotra Zgorzelskiego
5. Rada Programowa
6. Podsumowanie przedstawicieli Rady Programowej
7. Rada Naukowa
8. Podsumowanie przedstawicieli Rady Naukowej
9. Podsumowania paneli
 - 9.1. Panel strategiczny: Potencjał energii odnawialnej z wykorzystaniem biogazowni, fotowoltaiki, energii wiatrowej oraz innych innowacyjnych rozwiązań
 - 9.2. Panel dyskusyjny: Gleba i woda jako determinanty dla produkcji żywności oraz łagodzenia zmian klimatycznych
 - 9.3. Panel dyskusyjny: Rolnictwo 4.0
 - 9.4. Panel strategiczny: Zrównoważone rolnictwo a bezpieczeństwo żywnościowe w nowej sytuacji geopolitycznej
 - 9.5. Panel dyskusyjny: Zdrowie na wsi
 - 9.6. Panel dyskusyjny: Ubezpieczenia rolnicze jako efektywny system zarządzania ryzykiem w gospodarstwie
 - 9.7. Panel dyskusyjny: Praktyczne zastosowanie nauki, badań i rozwoju w rolnictwie
 - 9.8. Panel dyskusyjny: Prawo rolne a wyzwania XXI wieku - przykłady rozwiązań na świecie
 - 9.9. Panel dyskusyjny: Opłacalność w rolnictwie, ochrona konsumenta i inflacja
10. Wnioski i rekomendacje

Podsumowanie I dnia Kongresu

Kongres Polska Wieś XXI, 27-28 kwietnia 2022

Szanowni Państwo,

I Kongres „Polska Wieś XXI – Europejski Kongres Innowacyjnych Rozwiązań dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa” zakończył się sukcesem. Projekt powstał z inicjatywy byłych ministrów rolnictwa w kolejnych rządach ostatnich 30 lat, pod przewodnictwem ministra rolnictwa i posła na Sejm RP, Marka Sawickiego. Wzięło w nim udział 460 osób, zaangażowanych w rozwój polskiej wsi. Był to czas inspirujących i merytorycznych dyskusji, wymiany doświadczeń i opinii. Wypracowano szereg wniosków, nowych rozwiązań i rekomendacji.

I edycja spotkania przypadła na trudne czasy konfliktu zbrojnego za wschodnią granicą Polski i kryzysu energetycznego. W związku z tym debata o utrzymaniu bezpieczeństwa żywnościowego i energetycznego, przy jednoczesnym zwiększeniu tempa zielonej transformacji stała się szczególnie ważna.

Dziękujemy Państwu za to, że byliście z nami! Naszą misją było to, by zagwarantować najwyższy poziom merytoryczny dyskusji, zderzając poglądy przedstawicieli różnych dziedzin nauki i sektorów gospodarki, ponad podziałami politycznymi. Dziś można stwierdzić, że cel ten został osiągnięty.

W ciągu dwóch dni debat poruszone zostały kluczowe zagadnienia, stanowiące wyzwania w perspektywie krótko- i długoterminowej, tj.: potencjał energii odnawialnej z wykorzystaniem biogazowni, fotowoltaiki, energii wiatrowej oraz innych innowacyjnych rozwiązań, gleba i woda jako determinanty dla produkcji żywności oraz łagodzenia zmian klimatycznych, rolnictwo 4.0, zrównoważone rolnictwo a bezpieczeństwo żywnościowe w nowej sytuacji geopolitycznej, zdrowie na wsi, ubezpieczenia rolnicze jako efektywny system zarządzania ryzykiem w gospodarstwie, prawo rolne a wyzwania XXI wieku - przykłady rozwiązań na świecie, praktyczne zastosowanie nauki, badań i rozwoju w rolnictwie oraz opłacalność w rolnictwie, ochrona konsumenta i inflacja. Szczególne podziękowania kierujemy do prelegentów i moderatorów, którzy podczas sesji panelowych dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem. Państwa obecność i zaangażowanie jest niezwykle ważna, ponieważ współtworzy jakość Kongresu.

Składamy również podziękowania naszym partnerom, bez których Kongres nie mógłby się odbyć. Cieszymy się, że forum debat, które tworzymy, wspierają najwyższe instytucje państwowe i kluczowi gracze polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich.

Szanowni Państwo,

wypracowane podczas Kongresu wnioski pokazują, że na przestrzeni najbliższych kilku lat przed polskim rolnictwem stoi wiele wyzwań. Zmiany niosą za sobą zawsze wiele pracy, wymagają rozmów, konstruktywnych rozwiązań, spotkań i wsparcia ze strony rządowej, parlamentarnej, różnych grup branżowych. Wszystkie te działania wymagają przemyślanej polityki Państwa, ale także współpracy na szczeblu europejskim. Dlatego już dziś zapraszamy do udziału w II edycji Kongresu. Tylko dzięki wspólnym działaniom, dyskusjom w szerokim gronie ekspertów, oraz racjonalnym rozwiązaniom, możliwy będzie rozwój polskiej wsi i obszarów wiejskich.

Dziękujemy:

Prezydentowi RP Andrzejowi Dudzie za objęcie Kongresu patronatem honorowym,

- Partnerom strategicznym: Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwu Funduszy i Polityki Regionalnej,
- Sponsorowi Strategicznemu: Firmie Anwil S.A.,
- Sponsorom Głównym: firmom Orlen Oil i Orlen Paliwa,
- Sponsorowi Silver: Green Genius.

Komitetowi Honorowemu:

- Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego, Panu Markowi Woźniakowi,
- Marszałkowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Panu Gustawowi Markowi Brzeziniowi,
- Uniwersytetowi Warmińsko-Mazurskiemu w Olsztynie,
- Uniwersytetowi Rolniczemu w Krakowie,
- Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
- Uniwersytetowi Przyrodniczemu w Poznaniu,
- Uniwersytetowi Rzeszowskiemu, Kolegium Nauk Przyrodniczych,
- Uniwersytetowi Przyrodniczemu we Wrocławiu,
- Uniwersytetowi Przyrodniczemu w Lublinie,
- Uniwersytetowi Przyrodniczo-Humanistycznemu w Siedlcach,
- Zachodniopomorskiemu Uniwersytetowi Technologicznemu w Szczecinie,
- Politechnice Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich,
- Narodowemu Bankowi Polskiemu,
- Związkowi Powiatów Polskich,
- Związkowi Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- Krajowemu Stowarzyszeniu Sołtysów,
- Polskiej Federacji Producentów Żywności Związek Pracodawców,
- Związkowi Zawodowemu Centrum Narodowe Młodych Rolników,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Polskim Regionom - Związkowi Województw Rzeczypospolitej Polskiej,
- Krajowej Radzie Izby Rolniczych,
- Stowarzyszeniu Krajowa Unia Producentów Soków,
- Związkowi Sadowników Rzeczypospolitej Polskiej,
- Izbie Zbożowo-Paszowej,
- Fundacji im. XBW Ignacego Krasickiego,
- Instytutowi ESG,
- firmie Grantino.

Partnerom:

- Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa,
- Narodowemu Instytutowi Kultury i Dziedzictwa Wsi,
- Stowarzyszeniu Czysta Polska,
- Firmie Agro Ubezpieczenia.

Głównemu Patronowi Medialnemu:

- Top Agrar Polska,

Patronom medialnym:

- Zielonej Interii,
- Gazecie Lubuskiej Izby Rolniczej,
- Agro Profil,
- Gospodarz.pl,
- Tygodnikowi Poradnikowi Rolniczemu,
- Sieci Wielkopolski,
- Gazecie Sołeckiej,
- Gazecie Podkarpackiej Izby Rolniczej
- Gazecie Małopolskiej Izby Rolniczej.

W imieniu Organizatorów

Tomasz Kobierski
Prezes Zarządu Grupy MTP

W imieniu Rady Programowej

dr inż. Marek Sawicki
Poseł na Sejm RP

NIKiDW

NARODOWY INSTYTUT KULTURY
I DZIEDZICTWA WSI

Słowo wstępne Pośła na Sejm RP, dr inż. Marka Sawickiego

Szanowni Państwo,
podsumowując pierwszą edycję wydarzenia pn. "Polska Wieś XXI - Europejski Kongres Innowacyjnych Rozwiązań dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa", pragnę podziękować ministrom rolnictwa pełniącym swoje funkcje w kolejnych rządach ostatnich 30 lat, za możliwość stworzenia tej inicjatywy. Dziękuję również wszystkim uczestnikom za aktywny udział w Kongresie oraz wypracowane wnioski i rekomendacje.

Podczas szeregu paneli dyskusyjnych udało się zaakcentować kluczowe problemy, z jakimi borykają się mieszkańcy obszarów wiejskich i rolnictwa, a także wskazać możliwe kierunki ich rozwiązania, zarówno na poziomie administracji krajowej, jak i Unii Europejskiej.

Obszary wiejskie i rolnictwo, stanowią kluczową rolę w rozwoju gospodarczym naszego kraju. Zamieszkuje je ponad 41% populacji. Średnia dla UE to 27%, a w państwach takich jak Hiszpania, czy Niemcy odsetek osób zamieszkujących obszary wiejskie wynosi odpowiednio 26% i 23%. Integralną częścią obszarów wiejskich jest rolnictwo, które gwarantuje wszystkim obywatelom bezpieczeństwo żywnościowe. Ten aspekt nabiera szczególnego znaczenia w ostatnim czasie, przede wszystkim od momentu wystąpienia pandemii Covid-19 oraz wybuchu wojny w Ukrainie. Te dwa wydarzenia kompletnie przewartościowały podejście do bezpieczeństwa żywnościowego rozumianego tak pod względem dostępności ilościowej żywności, jak i jej przystępności cenowej. Polska jest eksporterem netto żywności i jej potencjał produkcyjny w przewidywalnej przyszłości nie jest zagrożony. Natomiast coraz większym problemem dla rosnącego odsetka społeczeństwa staje się jej dostępność cenowa. Aspekt ten dobitnie wybrzmiewał w wielu dyskusjach podczas Kongresu i zapewne będzie kontynuowany w kolejnej jego edycji.

Ostatnie dynamiczne zawirowania na arenie międzynarodowej dobitnie uwidocznily kolejne strategiczne wyzwania dla Polski i całej UE-27, jakim

jest bezpieczeństwo energetyczne. Dotychczasowe funkcjonowanie polskiej oraz unijnej gospodarki w głównej mierze w oparciu o paliwa kopalne, w tym przede wszystkim pochodzące z Federacji Rosyjskiej, zmusiło nas wszystkich do podjęcia szybkich, zdecydowanych i efektywnych kroków na rzecz dywersyfikacji źródeł ich wytwarzania oraz pochodzenia. Obecnie znajdujemy się w punkcie zwrotnym transformacji energetycznej. Jest to ogromne wyzwanie, szczególnie w perspektywie krótkookresowej, ale zarazem możliwość ustanowienia na trwałe mechanizmów funkcjonowania i skuteczne wdrożenie w życie powszechnego wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE). Mam na myśli zarówno energię pochodzącą z wiatru, słońca, wody jak i produktów ubocznych pochodzących z sektora rolno-spożywczego. Jest to olbrzymi potencjał, który nie tylko powinniśmy, ale wręcz musimy wykorzystać. Zachodzące aktualnie zmiany w kosztach wytwarzania energii, w sytuacji w której jej produkcja z paliw kopalnych drastycznie drożeje prowadzi do tego, że źródła odnawialne stają się coraz bardziej powszechne i akceptowalne przez uczestników rynku. Powstają innowacyjne technologie, które stają się coraz bardziej popularne i konkurencyjne rynkowo. Następuje redukcja kosztów jednostkowych produkcji, co przekłada się na konkurencyjność cenową dla przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych.

Mając na uwadze założenia Europejskiego Zielonego Ładu oraz poszczególnych dokumentów strategicznych na rzecz transformacji energetycznej na poziomie unijnym oraz krajowym (w tym pakiet Fit for 55, REPowerEU, dyrektywa RED II, Cele Polityki Energetycznej Polski do 2040 r., itp.), przy jednocześnie dużej produkcji rolnej jaką ma Polska, szczególne możliwości znajdują się w produkcji biogazu i biometanu z produktów ubocznych sektora rolno-spożywczego.

Potencjał produkcji biogazu z odpadów wynosi niemal 13-15 mld m³ biogazu rocznie, co odpowiada ok. 8 mld m³ biometanu rocznie.

Biogazownie na obszarach wiejskich to oprócz samego źródła dywersyfikacji energetycznej, możliwość zwiększenia dochodów dla sektora rolnego i jego innowacyjności oraz obniżenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie. W konsekwencji pozwoli to na produkcję nisko- lub zeroemisyjnego mięsa oraz pełnowartościowego, wieloskładnikowego nawozu organicznego w postaci pofermentu. Wszystko to przyczyni się do konkretnych działań dotyczących troski o klimat i środowisko, przy jednoczesnym zwiększeniu efektywności i produktywności polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich.

Jestem przekonany, że wyżej wskazane tematy będą stanowiły kluczowe obszary do dalszej dyskusji podczas kolejnej edycji Kongresu w 2023 roku. Pozwoli to na proaktywne podejście

jego uczestników na rzecz wypracowania konkretnych projektów (modeli) współpracy między rolnikami, samorządowcami, przedsiębiorcami i administracją rządową, które stworzą założenia do pewnego rodzaju autonomicznych pierścieni energetycznych, integrujących wyżej wskazanych interesariuszy w poszczególnych regionach kraju. Takie podejście z jednej strony zagwarantuje bezpieczeństwo energetyczne, a jednocześnie będzie integratorem lokalnej społeczności i przedsiębiorczości, z pozytywnym wkładem każdego z uczestników w ochronę klimatu i środowiska.

dr inż. Marek Sawicki

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
w latach 2007-2012 i 2014-2015

List Prezydenta RP, Pana Andrzeja Dudy

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Andrzej Duda

Warszawa, 27 kwietnia 2022 roku

Uczestnicy i Organizatorzy
Europejskiego Kongresu
Innowacyjnych Rozwiązań
dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa
Polska Wieś XXI
w Warszawie

Szanowni Państwo!

Serdecznie pozdrawiam Uczestników i Organizatorów Europejskiego Kongresu Innowacyjnych Rozwiązań dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Polska Wieś XXI. To bardzo cenna inicjatywa, odpowiadająca na wyzwania, jakie stoją przed polskim rolnictwem w najbliższej przyszłości. Cieszę się, że skupia ona tak szerokie grono ekspertów i praktyków, a poruszana przez Państwa tematyka obejmuje najważniejsze problemy, od zrównoważonego rolnictwa po bezpieczeństwo ekonomiczne czy kwestię ubezpieczeń rolniczych.

Rolnictwo i sprawy polskiej wsi są mi niezwykle bliskie od początku mojej prezydentury. Podkreśliłem to również w trakcie kampanii wyborczej w 2020 roku, podpisując porozumienia programowe z dwiema organizacjami: Krajową Radą Izb Rolniczych i NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Raz jeszcze dziękuję za udzielone mi wówczas poparcie i raz jeszcze zapewniam, że poważnie traktuję podjęte wówczas zobowiązania. Dlatego powołałem - w ramach Narodowej Rady Rozwoju - Radę ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy Prezydencie RP, w przekonaniu, że rolnictwo - wraz z obronnością i sektorem energetycznym - stanowi strategiczny element bezpieczeństwa narodowego Polski.

Przekonujemy się o tym zwłaszcza dzisiaj, w obliczu wrogiej napaści Rosji na Ukrainę. Wciąż pojawiają się nowe doniesienia o zbrodniach popełnianych przez Rosjan na narodzie ukraińskim. Olbrzymia jest skala zniszczeń. Wiemy już, że skutki rosyjskiej agresji dotkliwie odczują ukraińscy rolnicy. Wojna znacząco opóźniła i ograniczyła tegoroczne zasiewy, a blokada i okupacja ukraińskich portów nad Morzem Czarnym i Morzem Azowskim wstrzymała eksport ukraińskiego zboża i innych płodów rolnych. Wszystko to ma i będzie miało olbrzymi wpływ na stan światowego rynku żywności. Możemy się spodziewać wzrostu cen, a kraje uzależnione od importu i dotąd korzystające w dużej mierze z ukraińskich dostaw, narażone są na ryzyko głodu.

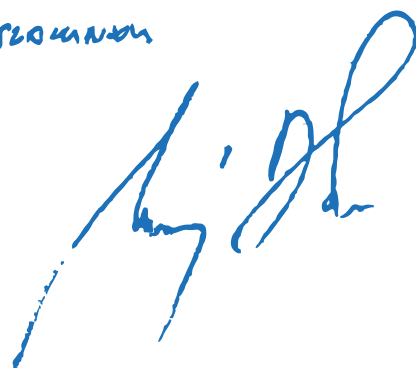
Polsce nie grozi na szczęście niedobór żywności. Nie znaczy to jednak, że nie dotkną nas skutki wojny na Ukrainie. Nasz kraj stał się schronieniem dla ukraińskich uchodźców, których już niemal trzy miliony przekroczyły polską granicę. Oznacza to dodatkowe zapotrzebowanie na naszym wewnętrznym rynku żywności, ale musimy się liczyć też z faktem, że pomocy żywnościowej może wymagać również sama Ukraina. Polska należy do tych niewielu krajów w Europie, które nie tylko mają nowoczesne i rozwinięte rolnictwo, ale które są również w stanie zwiększyć produkcję rolną. Możemy to osiągnąć dzięki lepszemu wykorzystaniu gruntów i użytków zielonych, dzięki nowoczesnej agrotechnice i lepszemu gospodarowaniu wodą. W obecnej sytuacji naszym obowiązkiem jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego Polakom i goszczącym w Polsce uchodźcom, pomoc Ukrainie i odpowiedź na potrzeby państw uzależnionych od importu żywności, a także utrzymanie dotychczasowych i pozyskiwanie nowych rynków eksportowych.

Dlatego - jak wskazują członkowie Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich - konieczne jest sprawniejsze zarządzanie tworzeniem i gospodarowaniem zapasami strategicznymi żywności oraz niezbędnymi zapasami środków produkcji takimi jak paliwo czy nawozy. Potrzebne są nowe instrumenty stabilizujące dochody producentów rolnych poprzez udział w rynku państwowych podmiotów, a także gwarancje zbytu wytworzonej przez rolników żywności w ramach gromadzenia rezerw strategicznych. Należy też - o czym mówiłem w kampanii wyborczej w 2020 roku - zintensyfikować działania zwiększające retencję wody poprzez uproszczenie przepisów prawa i wsparcie odpowiednich inwestycji. Nie bez znaczenia jest dalszy rozwój na obszarach wiejskich odnawialnych źródeł energii, który nie tylko wzmacnia niezależność energetyczną Polski, ale także zwiększa odporność ekonomiczną polskich rolników.

Wszystkie te działania wymagają przemyślanej polityki państwa, ale także współpracy na szczeblu Unii Europejskiej. Z satysfakcją przyjąłem wiadomość o pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej w sprawie dopłat do nawozów. Wciąż jednak olbrzymim wyzwaniem pozostają założenia Zielonego Ładu. Wydaje się, że w obecnej sytuacji geopolitycznej wymagają one gruntownego przemyślenia pod kątem celów tak, aby w żadnym razie nie prowadziły do zmniejszenia produkcji rolnej, ale przeciwnie, służyły jej zwiększeniu.

Życząc Państwu owocnych obrad, polecam Państwa uwadze wszystkie te zagadnienia. Liczę na to, że Kongres pomoże wypracować najlepsze rozwiązania dla polskiego rolnictwa, a Państwa rekomendacje pomogą kształtować politykę rolną Rzeczypospolitej.

Z wyrazami szacunku

Wystąpienie Wicemarszałka Sejmu RP Piotra Zgorzelskiego

Jestem zaszczycony, że mogłem wziąć udział w tak ważnym wydarzeniu, jakim jest "Polska Wieś XXI - Europejski Kongres Innowacyjnych Rozwiązań dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa". Spotkanie wyjątkowej pionierskiej, gdyż zostało zorganizowane z inicjatywy kilkunastu ministrów rolnictwa sprawujących urzędy w okresie wolnej Polski, zapoczątkowane przemianami społeczno-gospodarczymi na początku lat 90-tych XX wieku. Ministrowie ci, chociaż wywodzą się z różnych opcji politycznych, dostrzegli potrzebę podjęcia wspólnych prac na rzecz poszukiwania dalszych rozwiązań dla polskiego i europejskiego rolnictwa oraz obszarów wiejskich, w związku z kolejnymi wyzwaniem o podłożu gospodarczym, środowiskowym i klimatycznym.

Podczas dwóch dni debat i dyskusji odniesiono się do kluczowych dla Polski i Europy wyzwań, z jakimi musimy się wszyscy zmierzyć. Dotyczyły one przede wszystkim bezpieczeństwa żywnościowego, które nabrało jeszcze większego znaczenia w związku z agresją zbrojną Federacji Rosyjskiej w Ukrainie. Wiele czasu poświęcono również bezpieczeństwu energetycznemu i potrzebie poszukiwania alternatywnych źródeł energii. Wynika to nie tylko z konieczności odchodzenia od paliw kopalnych, a także uniezależnienia się Polski i Europy pod względem politycznym i gospodarczym od tych surowców kopalnych, pochodzących w dużej mierze z Federacji Rosyjskiej.

Równie istotnymi tematami dla rolnictwa, obszarów wiejskich, jak i całych społeczeństw były dyskusje związane z troską o właściwe gospodarowanie glebą i wodą, które są źródłem życia dla każdego organizmu żywego na ziemi, w tym w szczególności dla ponad 7,9 mld ludzi. Ponadto, nieodzownym elementem, który ma niejako rolę drogowskazu, pokazującego w którym kierunku mają podążać działania praktyczne, jest świat nauki. Dlatego też niezwykle ważnym elementem tego wydarzenia były dyskusje wybitnych postaci zajmujących się

klimatem, rolnictwem, nowymi technologiami, prawem rolnym, a także zdrowiem rolników i mieszkańców obszarów wiejskich.

Jestem przekonany, że poszukiwanie konkretnych rozwiązań będzie możliwe tylko wtedy, gdy ogólne ramy założeń będą do tego odpowiednio przygotowane i zdefiniowane. Przede wszystkim mam na myśli założenia Europejskiego Zielonego Ładu, w tym strategii Od Pola do Stołu oraz Strategii na rzecz Bioróżnorodności. To szczególnie te dwie strategię będą decydowały o bezpieczeństwie żywnościowym i rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w Polsce i całej UE-27. Dlatego też niezwykle trafnym było podjęcie dyskusji ich założeń i możliwości realizacji na poziomie Polski i całej Unii Europejskiej.

Jestem przekonany, że wypracowane wnioski i rekomendacje z Kongresu znajdą odzwierciedlenie w przygotowywanych przez właściwe instytucje rozwiązaniach prawnych. Ich skutki będą pozytywne dla zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa, przy jednoczesnym utrzymaniu produkcji odpowiedniej ilości zdrowej żywności, uwzględniającej troskę o środowisko i klimat, nie tylko dla nas, ale i następnych pokoleń.

Piotr Zgorzelski

Wicemarszałek Sejmu RP

Rada Programowa Kongresu Polska Wieś XXI

Jan Krzysztof Ardanowski

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2018-2020

Artur Balazs

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 1999-2001

Janusz Byliński

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w roku 1990

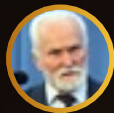
Roman Jagieliński

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w latach 1995-1997

dr Jacek Janiszewski

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 1997-1999

Gabriel Janowski

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w latach 1991-1993

Krzysztof Jurgiel

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2005-2006 i 2015-2018

Jarosław Kalinowski

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2001-2003

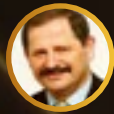
Wojciech Mojzesowicz

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2007

Wojciech Olejniczak

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2003-2005

Jerzy Józef Pilarczyk

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2005

Grzegorz Puda

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2020-2021

dr inż. Marek Sawicki

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2007-2012 i 2014-2015

dr inż. Andrzej Śmietanko

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w latach 1993-1995

Adam Tański

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w roku 1991
oraz Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2003

Podsumowanie przedstawicieli Rady Programowej

Zainicjowanie przez ministrów rolnictwa, pełniących swoje funkcje w różnych rządach wolnej Polski, publicznej debaty na temat stanu i przyszłości rolnictwa, uważam za wydarzenie bardzo ważne. Na szczególne podkreślenie zasługuje zgodna opinia ministrów o strategicznej roli sektora żywnościowego w zapewnieniu bezpieczeństwa narodowego Polski, a także udziału naszego kraju w zwalczaniu głodu na świecie. Podkreślenie znaczenia bezpieczeństwa żywnościowego obywateli, każe z troską odnosić się do wszystkich elementów decydujących o produkcji rolnej, w tym także w pierwszej kolejności do kondycji gospodarstw towarowych, dostarczających na rynek podstawową i decydującą ilość żywności. W polityce państwa wobec rolnictwa, ta grupa gospodarstw nie może być pomijana, czy marginalizowana. Wsparcie dla utrzymania gospodarstw mniejszych, o niewielkiej sile ekonomicznej i produkcji na rynek, będących jednak ważnym elementem na obszarach wiejskich dla zapewnienia żywotności społecznej i ekonomicznej polskiej wsi, nie może odbywać się w pewnej opozycji do gospodarstw towarowych. Faworyzowanie jednych, wynikające najczęściej z partykularnego interesu politycznego, powoduje w ostateczności konflikty, poczucie niesprawiedliwości i krzywdy u innych, rozbijając wspólnotę mieszkańców wsi. Zdaniem większości ministrów i zaproszonych do dyskusji przedstawicieli świata rolniczego oraz ekspertów, wielkim zagrożeniem dla przyszłości produkcji żywności w Europie są nielogiczne i szkodliwe kierunki polityki rolnej Unii Europejskiej, nazywane Zielonym Ładem, które - bez niezbędnych analiz skutków i bez dostrzegania głębokich zmian na globalnym rynku żywności, spowodowanych zbrodniczą wojną Rosji w Ukrainie - próbują narzucić krajom członkowskim niesprawdzone rozwiązania, skutkujące istotnym spadkiem produktywności europejskiego rolnictwa.

Wyrażam głęboką nadzieję, że ponadpolityczna inicjatywa ministrów rolnictwa wolnej Polski, których przecież różnią poglądy polityczne, jest dobrym krokiem zarówno do diagnozy problemów rolnictwa, ale także do koncyliacyjnego podejścia do jego rozwoju, uwzględniającego znaczenie produkcji żywności dla całego społeczeństwa, a także ekonomiczne i społeczne interesy polskiej wsi.

Jan Krzysztof Ardanowski

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2018-2020

Dwa dni debat i dyskusji, w których miałem okazję uczestniczyć w trakcie Kongresu, poświęcone było wielu istotnym problemom, z którymi borykają się polscy rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich. Z satysfakcją odnotowałem, że wraz z rosnącą świadomością tych wyzwań, toczy się również merytoryczna debata o tym, w jaki sposób je rozwiązywać. Na pierwszy plan wysuwa się niewątpliwie bezpieczeństwo żywnościowe Polski. Równie ważna problematyka – opłacalność produkcji, ochrona klimatu, potencjał energetyczny obszarów wiejskich - była przedmiotem rozmów, zarówno tych w trakcie paneli dyskusyjnych, ale i tych kularowych. Szczególnie istotne jest w mojej ocenie to, że zwrócono uwagę na rolę i znaczenie gospodarstw towarowych, zarówno w kontekście sukcesu polskiego rolnictwa po akcesji do UE, jak i obecnej sytuacji gospodarczej i geopolitycznej.

Cieszę się również, że przy okazji organizacji Kongresu udało się wyartykułować wspólne stanowisko wielu byłych ministrów resortu rolnictwa, wywodzących się z różnych opcji politycznych, dotyczące bezpieczeństwa żywnościowego Polski w obliczu wojny w Ukrainie, galopujących cech surowców energetycznych i środków produkcji rolnej. Jestem przekonany, że ta inicjatywa stała się podstawą poważnej, merytorycznej debaty o przyszłości polskiego rolnictwa i będzie ona kontynuowana w przyszłości.

Artur Balazs

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
w latach 1999-2001

Kongres Polska Wieś XXI był miejscem wielu debat, w których uczestniczyli eksperci, urzędnicy oraz politycy różnych opcji politycznych. W obliczu obecnych zagrożeń, nieuzasadnionej napaści Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, a co za tym idzie destabilizacji dotychczasowych łańcuchów dostaw, logistyki, drastycznie wzrastających cen surowców, priorytetem jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego naszego kraju, Europy i świata. Zatem ważne stało się urealnienie polityki rolnej, która zapewni, w perspektywie niestabilnej sytuacji na Wschodzie, bezpieczeństwo żywnościowe, a także pozwoli polskim rolnikom zapewnić opłacalność ich produkcji.

Pozytywnie odnotowałem tematy omawiane podczas Kongresu, m.in. obszar energii odnawialnej, w którym rolnictwo i obszary wiejskiej mogą i powinny odgrywać znaczącą rolę, zmiany klimatyczne, niedobory wody w rolnictwie, zbyt niski poziom ubezpieczonych gospodarstw rolnych oraz transfer wiedzy i nauki, wpływający na rozwój polskiego rolnictwa.

Mam nadzieję, że nasze wspólne dyskusje podczas Kongresu przyczynią się do wypracowania konstruktywnych wniosków, a te przełożą się na propozycje działań w obszarze rolnictwa i obszarów wiejskich.

Janusz Byliński

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
w latach 1990 - 1991

Cieszy mnie to, że wysiłkiem wielu zaangażowanych osób udało się zorganizować przedsięwzięcie unikatowe w skali naszego kraju. Kongres Polska Wieś XXI, zgodnie z oczekiwaniami organizatorów i gości, stał się areną wymiany poglądów i pomysłów ekspertów i polityków wywodzących się z bardzo różnych, często przeciwstawnych stron politycznej barykady. To ogromny sukces tego przedsięwzięcia i potwierdzenie, że w tak ważnych kwestiach jak polskie bezpieczeństwo żywnościowe, możliwe jest porozumienie ponad podziałami. Mam nadzieję, że bardzo cenne wnioski, będące pokłosiem dyskusji toczonych na Kongresie, znajdą swoje odzwierciedlenie w prawodawstwie, służąc zarówno polskim rolnikom, jak i konsumentom.

Jarosław Kalinowski

Poseł do Parlamentu Europejskiego
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2001-2003

Bardzo dziękuję organizatorom i panu Markowi Sawickiemu za przygotowanie tego ważnego według mojej oceny spotkania. Zdaję sobie sprawę, że to nie było łatwe, ale polityczne zawiązki poszczególnych ministrów nie przeszkodziły głównemu celowi, przedłożonemu przez Pana ministra: omówieniu bardzo ważnych spraw dotyczących rolnictwa wykorzystując wiedzę i szerokie spojrzenie byłych ministrów, na przyszłość rolnictwa polskiego w kontekście Zielonego Ładu i działań Unii Europejskiej.

Dzięki Panu powstał materiał, który może być wykorzystany przez obecnie działających i w przyszłości kierujących rolnictwem. Oceniam to jako bardzo dobrą inicjatywę i jeszcze raz wyrażam podziękowanie i liczę na kontynuację spotkań.

Wojciech Mojzesowicz

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2007

Kongres Polska Wieś XXI pokazał jak fundusze europejskie zmieniają polską wieś, a przede wszystkim jakie możliwości stwarzają w nowym rozdaniu unijnego budżetu.

Pieniądze unijne od lat uzupełniają budżet państwa i stanowią jedno ze źródeł finansowania przemian, jakie zachodzą w Polsce. Wspierają rozwój ekonomiczny, infrastrukturalny i społeczny. Pozwalają na realizację szerszego wachlarza inwestycji. Środki polityki spójności były i są nadal silnym bodźcem mającym wpływ na rozwój obszarów wiejskich. Dotychczas prowadzone badania wskazują, że fundusze europejskie przyczyniają się do zmniejszania różnic rozwojowych pomiędzy poszczególnymi obszarami oraz skutecznej realizacji polityki równomiernego rozwoju regionów. Korzyści płynące z członkostwa Polski w Unii Europejskiej widać przede

wszystkim w rozbudowie, modernizacji infrastruktury komunikacyjnej oraz zmianie krajobrazu polskich miast.

Unijne dotacje trafiają też do rolników. Akcesja Polski do UE stworzyła dla sektora rolno-spożywczego nową jakość gospodarczą. Polityka spójności zarówno w okresie programowania 2007-2013, jak i 2014-2020, miała olbrzymie znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich.

Inwestujemy na obszarach wiejskich w projekty infrastrukturalne. Budowa dróg, budowa i przebudowa wodociągów i kanalizacji sanitarnej oraz budowa gazociągów i sieci światłowodowej, są koniecznym elementem poprawy warunków życia na wsi. Powstawanie sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków ma bezpośredni wpływ na jakość wód. Natomiast projekty systemów solarnych i fotowoltaicznych, czy budowa zakładów przetwarzania odpadów i składowisk mają korzystny wpływ na środowisko. Są też projekty polegające, w znacznym stopniu, na szkoleniu osób bezrobotnych oraz wsparciu w poszukiwaniu pracy, jak również pomocy w przekwalifikowaniu.

Przy okazji warto podkreślić, że jako resort odpowiedzialny za politykę regionalną od dawna podejmujemy wysiłki na rzecz wsparcia polskiej wsi. Szacujemy, że wartość dofinansowania unijnego w ramach perspektywy 2014-2020 dla inwestycji na terenach wiejskich, to ok. 104 miliardy złotych. To prawie jedna trzecia (blisko 31%) dofinansowania przyznanego w ramach programów krajowych i regionalnych.

Grzegorz Puda

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2020-2021

Kongres Polska Wieś XXI zainicjował pan poseł Marek Sawicki i zaprosił nas wszystkich byłych ministrów do współpracy oraz dyskusji ponad podziałami politycznymi dla dobra polskiego rolnictwa, obszarów wiejskich. Uważam tę ideę za godną uznania i dziękuję panu Markowi Sawickiemu za podjęcie się trudu organizacji tak ważnego wydarzenia. Było ono doskonałą okazją do spotkania rolników, przedstawicieli administracji, biznesu oraz środowisk naukowych, a także do inspirujących dyskusji o przyszłości i wyzwaniach dla polskiego rolnictwa. W obecnej sytuacji geopolitycznej uważam, że bezpieczeństwo żywnościowe i bezpieczeństwo energetyczne jest kluczowe dla Polski i obszarów wiejskich. Budowanie niezależności energetycznej min. na obszarach wiejskich daje unikalną szansę na stworzenie nowoczesnej, przemyślanej polityki energetycznej bazującej na wykorzystaniu OZE. Energia pochodząca z wiatru, słońca, wody jak i produktów ubocznych pochodzących z sektora rolno-spożywczego to olbrzymi potencjał, który musimy wykorzystać. Zachodzące aktualnie zmiany w kosztach wytwarzania energii, w sytuacji w której jej produkcja z paliw kopalnych drastycznie drożeje prowadzi do tego, że źródła odnawialne stają się coraz bardziej powszechne i akceptowalne przez uczestników rynku. Brak odpowiednich regulacji doprowadzić może do anarchizacji całego procesu i małej efektywności działań podejmowanych przez społeczności lokalne i producentów. Konieczne jest wypracowanie wsparcia administracyjnego i finansowego dla budowy i rozwoju lokalnych pierścieni energetycznych (na poziomie gminy lub kilku gmin/powiatów), która wymaga synergii wszystkich elementów OZE.

dr inż. Andrzej Śmietanko

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w latach 1993-1995

Bardzo dziękuję za wspólną inicjatywę ministrów rolnictwa, jaką jest ten Kongres. Jednocześnie, patrząc w przyszłość, również przez pryzmat tego wydarzenia, chciałbym zwrócić uwagę na kilka kluczowych spraw dla rolnictwa i obszarów wiejskich, które powinny być podjęte w najbliższej przyszłości.

Dotyczy to gospodarowania ziemią rolniczą, zasobami wodnymi dla potrzeb rolnictwa i obszarów wiejskich oraz postępu biologicznego. Uwzględniając obecną strukturę gospodarstw rolnych w Polsce, w porównaniu z innymi państwami członkowskimi UE, która charakteryzuje się znaczącym rozdrobnieniem, należy wprowadzić ewolucyjne rozwiązanie, zmieniając ten stan rzeczy. Przemiany strukturalne w rolnictwie powinny dokonywać się przez przepływ ziemi z gospodarstw niskoefektywnych do gospodarstw konkurencyjnych, wysokotowarowych, a nie odwrotnie. Oznaczać to będzie rezygnację części rolników z dalszego prowadzenia działalności rolniczej. Procesu tego nie można i nie powinno się sztucznie

przyspieszać instrumentami polityki państwa. Natomiast niewątpliwie polityka rolna powinna wycofać te instrumenty oddziaływania, które obiektywne procesy koncentracji ziemi w sposób sztuczny hamują.

Kolejny ważny obszar to gospodarka wodna. Należy zinwentaryzować i ocenić stan bieżących urządzeń melioracyjnych, budowanych jeszcze w latach 60-tych i 70-tych ubiegłego wieku. Duża część z nich wymaga natychmiastowej modernizacji i usprawnień, przekształcających je w urządzenia odwadniająco – nawadniające, zarówno o charakterze grawitacyjnym jak i ciśnieniowym. Przy modernizacji i konserwacji istniejących urządzeń, należy kierować się zasadą włączenia systemów melioracyjnych w zintegrowaną gospodarkę wodną w zlewniach rzecznych. Potrzebny jest strategiczny program kształtowania i gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarze całego kraju. Z tego programu powinny wynikać ewentualne potrzebne zmiany w systemie finansowania spółek wodnych i metody odtwarzania istniejącej kiedyś kadry specjalistów z zakresu gospodarki wodnej, na wszystkich poziomach administracji państwowej i samorządowej. Rekomenduję tutaj stosowną analizę przygotowaną przez zespół ekspertów na zlecenie Forum Inicjatyw Rozwojowych przy Europejskim Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej.

Równie ważnym obszarem dla przyszłości rolnictwa jest postęp biologiczny i biotechnologia w rolnictwie. Obecnie stosowane praktyki w rolnictwie doprowadzają do stopniowego wyjąławiania i zaniku górnych warstw gleby, co jeszcze bardziej potęguje dominancja w strukturze zasiewów zbóż i rzepaku. Niezmiernie ważne jest wyhodowanie odmian roślin uprawnych w Polsce, które będą mniej wymagające co do warunków glebowych i dostępu do wody. Jednocześnie odmiany te powinny sprzyjać odtwarzaniu materii organicznej w glebie. Szansę na wyhodowanie odmian o takich cechach dają odpowiednio stosowane techniki inżynierii genetycznej i molekularnej. Genetyczne modyfikacje roślin uprawnych stanowią kolejny etap w ciągu prac hodowlanych, poprzez zastosowanie precyzyjniejszych technik, dających pewność co do oczekiwanych cech wyhodowanych roślin. Polska, podobnie jak cała UE, jest wielkim importerem białka paszowego niezbędnego do utrzymania produkcji zwierzęcej na dotychczasowym poziomie. W bilansie białka paszowego ok. 70% to białko ze modyfikowanej genetycznie śruty sojowej, pochodzącej głównie z importu. Dzięki importowi taniego i wysokiej jakości białka pochodzącego z soi, Polska stała się potęgą eksportową w drobiarstwie na skalę europejską i światową. W społeczeństwie panuje irracjonalny lęk przed roślinami GMO. Ten lęk jest wywołany nieprawdziwymi informacjami o szkodliwości produktów żywnościowych pochodzących od zwierząt żywionych paszami z udziałem białka z roślin GMO. Konieczna jest ofensywna działalność naukowców i sektora publicznego, wskazująca na konieczność stosowania biotechnologii, jako odpowiedź dla wyzwań XXI wieku. Konieczne jest dotarcie do opinii publicznej z wiarygodnymi informacjami w tym zakresie.

Adam Tański

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w roku 1991
oraz Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2003

Rada Naukowa Kongresu Polska Wieś XXI

prof. dr hab. inż. Marek Adamski

Rektor Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich

prof. dr hab. inż. Jarosław Bosy

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

prof. dr hab. Idalia Kasprzyk

Prorektor ds. Kolegium Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Rzeszowskiego

prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Fot. Maciej Niedziółka

prof. dr hab. Mirosław Minkina

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

dr hab. Jerzy Andrzej Przyborowski, prof. UWM,

Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

prof. dr hab. Krzysztof Szoszkiewicz

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

dr hab. inż. Sylwester Tabor, prof. URK

Rektor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

dr hab. inż. Jacek Wróbel, prof. ZUT,

Rektor Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie

prof. dr hab. Michał Jerzy Zasada

Rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Podsumowanie przedstawicieli Rady Naukowej

Uczelnie przyrodnicze i rolnicze to dzisiaj jeden z kluczowych elementów działań wpisujących się w realizację strategii zrównoważonego rozwoju. Kongres Polska Wieś, w którym uczestniczyli naukowcy i rektorzy, był tego najlepszym dowodem. Zmiany klimatyczne i związane z nimi zagrożenia - już nie tylko ściśle rolnicze i hodowlane, ale też społeczne i polityczne, coraz realniejsza groźba kolejnej fali głodu - to są wyzwania, z którymi mierzy się lub wkrótce zmierzy, nie tylko świat polskiej nauki, ale też i polska wieś. Dlatego też Kongres ten jest istotnym forum, nie tylko wymiany myśli i doświadczeń, ale przede wszystkim dyskusji dotyczących działań o strategicznym znaczeniu dla przyszłości nas wszystkich.

prof. dr hab. inż. Jarosław Bosy

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

Rolnictwo XXI wieku powinno rozwijać się w sposób zrównoważony i jednocześnie konkurencyjny - dzięki wprowadzaniu innowacyjnych rozwiązań pozwalających na osiągnięcie celów strategicznych. By było to możliwe należy w większym stopniu wykorzystać potencjał naukowy polskich jednostek badawczych, które dysponują zarówno nowoczesną infrastrukturą, jak i wysoko wykwalifikowanymi kadrami. Służyć temu może ukierunkowanie badań na rozwiązanie konkretnych problemów wskazanych podczas Kongresu, w oparciu o środki dedykowane na rozwój rolnictwa.

prof. dr hab. Jerzy Jaroszewski

Prorektor ds. polityki naukowej i badań Uniwersytetu Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Pracownicy UP w Lublinie oprócz badań podstawowych realizują badania aplikacyjne. Dotyczą one głównie technologii żywności, zwłaszcza w zakresie opracowywania produktów probiotycznych (jak np, makaron o obniżonym indeksie glikemicznym), technologii przetwórstwa mięsa, mleka oraz badań z zakresu hodowli roślin, jak opracowywanie markerów DNA i introdukcja nowych genów odporności, a także prac z mechanizacji i automatyzacji procesów technologicznych oraz chowu i ochrony zdrowia zwierząt. Badania te w zdecydowanej większości są finansowane ze środków zewnętrznych. Efektem prowadzonych badań są nie tylko publikacje, ale również patenty i wynalazki. Najwięcej patentów nasi pracownicy uzyskali z zakresu inżynierii mechanicznej, ochrony środowiska, biotechnologii i technologii żywności.

prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

I Kongres „Polska Wieś” za nami. Nieszablonowo i twórczo poszukiwaliśmy odpowiedzi, które określą przyszłość rolnictwa i kierunki rozwoju obszarów wiejskich w Unii Europejskiej. Nie zabrakło docieklivych pytań i odmiennych punktów widzenia. W tym roku debacie towarzyszyła, jakże potrzebna refleksja nad wpływem nowej sytuacji geopolitycznej na bezpieczeństwo żywnościowe świata. Gratuluję organizatorom i jestem przekonany, że dziś jesteśmy bliżej znalezienia odpowiedzi na pytania o kluczowe tendencje, których potrzebuje polska wieś.

prof. dr hab. Mirosław Minkina

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

Kongres „Polska Wieś” to były dwa bardzo intensywne dni, w trakcie których dyskutowano zarówno o silnych, jak i słabych stronach polskiego rolnictwa oraz o szansach i zagrożeniach, jakie pojawiają się w związku ze zmieniającą się sytuacją geopolityczną. Ponadto wskazano niezbędne do podjęcia działania dotyczące m. in. łagodzenia zmian klimatycznych i produkcji bezpiecznej żywności.

Obecność przedstawicieli producentów rolnych, przedsiębiorców związanych z rolnictwem,

jak i reprezentantów uczelni przyrodniczych oraz agencji i organizacji rolniczych, a także obecnego i byłych ministrów rolnictwa, daje szansę na wypracowanie pakietu rozwiązań i rekomendacji zarówno dla polskiej administracji, jak i instytucji UE.

**dr hab. inż. Łukasz Skowroński, prof. Politechniki Bydgoskiej
im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich**

Prorektor ds. nauki i ewaluacji

Dużym zagrożeniem dla pomyślnego rozwoju rolnictwa w Polsce jest istotne zmniejszanie się liczby odpowiednio przygotowanych specjalistów, zaangażowanych w produkcję rolną oraz jej otoczenie instytucjonalne (władze publiczne, firmy doradcze i inne). Jest to efekt zmniejszonego zainteresowania podejmowaniem studiów, ukierunkowanych na zdobycie wiedzy z zakresu rolnictwa. Aktualnie większość absolwentów takich kierunków, z łatwością zdobywa atrakcyjne zatrudnienie tuż po ukończeniu studiów, ale kolejne generacje nie są w stanie sprostać obecnemu zapotrzebowaniu i zastąpić kadr przechodzących na emeryturę. Jedną z możliwości zmian takiego trendu jest wsparcie dla uczelni rolniczych w zakresie organizacji kampanii promocyjnych, ukierunkowanych na poprawę wizerunku kształcenia rolniczego.

prof. dr hab. Krzysztof Szoszkiewicz

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Zmiany klimatyczne oraz wyzwania cywilizacyjne wynikające z sytuacji politycznej udowadniają, że największym wyzwaniem w najbliższej przyszłości będzie produkcja i dystrybucja żywności. Rolnictwo 4.0 łączy w sobie wszystkie dyscypliny naukowe, gdyż rozpoczyna się ono od gleby – od minerałów i zasobów wody, a kończy technologią kosmiczną, konieczną do precyzyjnego monitorowania produkcji i logistyki dostaw. Kongres Polska Wieś XXI dał asumpt nie tylko do dalszych badań, ale do zastanowienia się i zdefiniowania na nowo piramidy potrzeb rolnika.

dr hab. inż. Sylwester Tabor, prof. URK

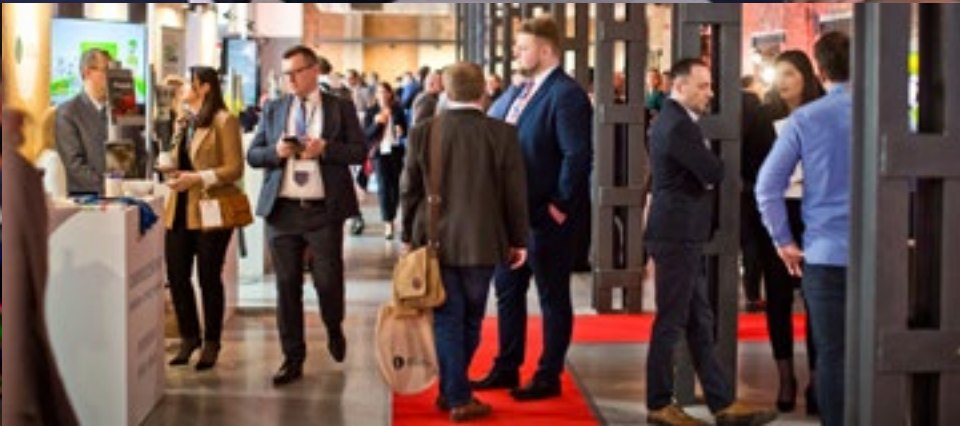
Rektor Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Cieszę się, że miałem możliwość wzięcia udziału w wyjątkowym wydarzeniu jakim był Kongres Polska Wieś XXI. Sprawy związane z bezpieczeństwem, życiem, zdrowiem i środowiskiem są bliskie i ważne dla nas wszystkich, niezależnie od poglądów politycznych. Dlatego tego typu spotkania, które łączą ludzi z różnych środowisk, są niezwykle cenne. Mam nadzieję, że właśnie dzięki unikalnej formule Kongresu, jego cele mają szansę się urzeczywistnić i zmienić polskie rolnictwo na lepsze.

prof. dr hab. Michał Jerzy Zasada

Rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Podsumowanie paneli

Panel strategiczny

Potencjał energii odnawialnej z wykorzystaniem biogazowni, fotowoltaiki, energii wiatrowej oraz innych innowacyjnych rozwiązań

SPONSOREM panelu strategicznego był ANWIL S.A. producent nawozów CANWIL z magnezem i CANWIL S z siarką

Partnerem panelu był Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

Moderator:
Zuzanna Dąbrowska
Rzeczpospolita

Paneliści:

dr Adam Jarubas

poseł do Parlamentu Europejskiego

dr inż. Andrzej Śmietanko

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w latach 1993-1995

Paweł Sałek

doradca Prezydenta RP

Henryk Ignaciuk

właściciel Biogaz Consulting

prof. dr hab. Jacek Dach

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

prof. dr hab. Mariusz Stolarski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Anna Kornecka

dyrektor Instytutu Stowarzyszenia Program Czysta Polska

Krzysztof Zieniewicz

dyrektor operacyjny, Green Genius

dr hab. inż. Dariusz Szewczyk

prezes, ICS Industrial Combustion Systems S.A.

Paweł Miller

wiceprezes zarządu, Bioelektra Group S.A.

Prowadząca dyskusję zapytała panelistów o szanse, jakie przed wyzwaniem budowy systemu odnawialnych źródeł energii otwierają się w obecnej sytuacji gospodarczej i międzynarodowej. „Jeszcze nigdy kwestia niezależności i samowystarczalności energetycznej nie była tak głośna. Wydaje się, że przyjęcie jak najlepszych rozwiązań leży w zasięgu ręki, bo społeczna akceptacja pozwala na wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań. Czy to się uda?” – pytała dyskutantów.

Uczestnicy panelu wypowiadali się na temat tego, jak budować politykę wsparcia dla OZE; które elementy są najważniejsze – od poziomu gminy do systemu krajowego; jak powinien być skonstruowany mix energetyczny, by Polska korzystając z koniunktury i przyzwolenia społecznego, od razu budowała system OZE „z głową” i we właściwych proporcjach.

Paneliści zgodzili się co do tego, że w Polsce nie przeprowadzono jeszcze pełnej debaty nad budową niezależności energetycznej w oparciu o OZE, a to uniemożliwia budowanie konsekwentnego systemu i radykalnego zwiększenia udziału OZE w mixie energetycznym. Przedsiębiorcy zajmujący

się pozyskiwaniem energii dzięki biogazowniom i przetwarzaniu odpadów podkreślali, że brakuje regulacji dotyczących magazynowania i przekazywania zasobów energetycznych.

Osobnym wątkiem dyskusji była niezależność energetyczna na poziomie gminy, która wymaga synergii wszystkich elementów OZE – zarówno fotowoltaiki, biogazowni, jak i energii wiatrowej. Żeby jednak była ona możliwa, niezbędne jest powstawanie gminnych ogniw energetycznych, pozwalających na magazynowanie i przesył w obrębie gmin. Obecnie lokalna produkcja energii opiera się na dobrej woli i entuzjazmie mieszkańców, władz lokalnych i producentów, niezbędny jest jednak element główny, świadomy i zaplanowany udział państwa, zarówno na poziomie legislacyjnym, jak i inwestycyjnym.

Ustalono, że obecna sytuacja zmuszająca Polskę do budowania niezależności energetycznej stwarza unikalną szansę na stworzenie nowoczesnej, przemyślanej polityki energetycznej, bazującej na wykorzystaniu OZE. Brak odpowiednich regulacji doprowadzić może do anarchizacji całego procesu i małej efektywności działań podejmowanych przez społeczność lokalne i producentów.

Panel dyskusyjny

Gleba i woda jako determinanty dla produkcji żywności oraz łagodzenia zmian klimatycznych

SPONSOREM panelu strategicznego był ANWIL S.A., producent nawozów CANWIL z magnezem i CANWIL S z siarką

Partnerem panelu był Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

Moderator:
Karol Bujoczek
Top Agrar Polska

Paneliści:

Jan Krzysztof Ardanowski

przewodniczący Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy Prezydencie RP,
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2018- 2020

dr Jacek Janiszewski

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 1997-1999

Roman Jagieliński

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w latach 1995-1997

dr hab. inż. Krzysztof Pakuła

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

prof. UPP dr hab. Tomasz Piechota

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

prof. dr hab. inż. Tomasz Okruszko

prorektor ds. nauki Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Panel dyskusyjny

Rolnictwo 4.0

Moderator:
Jan Beba
redaktor, Top Agrar Polska

Paneliści:

dr Jerzy Plewa
Team Europe

były szef Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich w Komisji Europejskiej

dr hab. inż. Sylwester Tabor, prof. URK,

rektor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

Artur Ławniczak

rolnik, samorządowiec

Radosław Nienartowicz

rolnik, przewodniczący, Centrum Narodowe Młodych Rolników ZZNMR

w województwie warmińsko-mazurskim

Na ile potencjał gospodarstw mogą podnieść rozwiązania rolnictwa 4.0?

Polska vs. Europa

- Cyfryzacja polskiego rolnictwa nie jest odpowiednia. Stopień zużycia ciągników w większości gospodarstwach wynosi ok. 75%. Nowoczesnych ciągników, z którymi związane są systemy rolnictwa precyzyjnego jest zdecydowanie mniej, niż w innych krajach UE. Natomiast widoczny jest ciągły wzrost gospodarstw w których pojawiają się systemy rolnictwa precyzyjnego, od najprostszych związanych z prowadzeniem równoległym po polu, do tych bardziej złożonych np. inteligentne obory – prof. Sylwester Tabor, rektor UR w Krakowie.

Coraz więcej nowych ciągników w Polsce ma już w standardzie system nawigacji i rolnictwa precyzyjnego. Jest to jednak domeną gospodarstw towarowych.

- Stosowanie systemów precyzyjnego prowadzenia staje się coraz bardziej popularne, bo daje widoczne oszczędności w postaci mniejszych nakładów, zaoszczędzonego paliwa oraz bardziej precyzyjnie wykonanych prac. W zakresie precyzyjnego stosowania ŚOR, czy nawozów mamy jeszcze sporo do zrobienia. Na przeszkodzie stoją jednak ogromne koszty związane z zakupem sprzętu. Bez pomocy ze strony państwa i nakierowania na zakup sprzętu do rolnictwa precyzyjnego ta rewolucja nie będzie u nas zbyt gwałtowna, a raczej będzie pełzała – Radosław Nienartowicz - rolnik.

- Tylko 3% gospodarstw w Polsce w 2018 roku korzystało ze specjalistycznego oprogramowania do prowadzenia gospodarstwa. Jest to bardzo duży deficyt cyfryzacji polskiego rolnictwa. Jest jeszcze bardzo dużo do zrobienia, żebyśmy mogli dołączyć do średniaków w Europie – dr Jerzy Plewa, Team Europe.

- Nie można mówić o cyfryzacji rolnictwa nie mając dobrej sieci i dobrego internetu na obszarach wiejskich. Jesteśmy krajem zacofanym cyfrowo. W wielu miejscach internet jest wciąż niedostępny. Zapomina się o mniejszych, rozproszonych miejscowościach, tam gdzie prężnie działają gospodarstwa – Artur Ławniczak, rolnik i samorządowiec.

Wiedza

Istotnym problemem w dostępie do cyfryzacji jest niski poziom wiedzy na etapie szkoły średniej. Brakuje specjalistów od rolnictwa precyzyjnego. Położenie większego nacisku na systemy rolnictwa precyzyjnego w szkołach, pozwoli na stworzenie większej liczby wykwalifikowanych specjalistów w tym zakresie.

Polscy rolnicy należą do najmłodszych rolników w Europie, dlatego duża szansa i nadzieja na rozwój rolnictwa jest właśnie w młodym pokoleniu rolników. Systemy rolnictwa precyzyjnego trzeba jak najszybciej upowszechniać w szkołach i u producentów. Należy pokazać rolnikom jakie korzyści mogą czerpać z tych systemów oraz uświadomić, że korzystanie z nich nie jest wcale takie trudne.

Dane

- Pierwszym zadaniem jakie musimy wykonać w drodze do rolnictwa precyzyjnego, jest badanie właściwości oraz zasobności gleby, na każdym z pól, aby móc prognozować technolgie. W oparciu o wszystkie zebrane dane w gospodarstwie możemy rozwijać systemy rolnictwa, począwszy od pracy maszyn, monitorowania upraw, po zakup specjalistycznego sprzętu – prof. Sylwester Tabor.

- Im więcej danych zbierzemy tym lepsze wyniki i rezultaty otrzymamy. Musimy je przede wszystkim umieć mądrze wykorzystać. Takie systemy powinny być stosowane w stosunku do potrzeb rolników. Podążamy w słusznym kierunku, ale potrzebne są pieniądze i współpraca nauki, biznesu i rolników. Dzięki temu pozyskamy dużo danych i udoskonalimy modele, które będą wartością tych systemów w przyszłości – Radosław Nienartowicz.

- Nie będzie postępu bez odpowiedniej jakości danych, które są niezbędne aby zasilić nowe systemy w rolnictwie 4.0, które coraz śmiało wchodzi do Europy – dr Jerzy Plewa.

Żywność

- Rolnictwo cyfrowe ma być narzędziem do produkcji dobrej i zdrowej żywności, które pokaże coraz bardziej wymagającym konsumentom, jak ta żywność jest produkowana, z którego miejsca pochodzi, ponieważ tych danych ludzie oczekują. Konsumenty chcą wiedzieć, kto tą żywność wyprodukował, za pomocą jakich środków, czy jest ona bezpieczna i zdrowa – Artur Ławniczak.

Panel strategiczny

Zrównoważone rolnictwo a bezpieczeństwo żywnościowe w nowej sytuacji geopolitycznej

Sponsorem panelu strategicznego był Orlen Paliwa Sp. z o.o.

Organizatorem panelu strategicznego był Instytut ESG

Moderator:

Damian Kuraś
dyrektor Instytutu ESG,
wiceprezes Fundacji im. XBW Ignacego Krasickiego

I część panelu:

Zrównoważone modele rolnictwa

Paneliści:

Wojciech Mojzesowicz

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2007

prof. dr hab. Michał Jerzak

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Andrzej Szumowski

prezes zarządu, Stowarzyszenie Polska Wódka

Jan Kolbusz

główny technolog, szef sprzedaży, Mikrobiotech

II część panelu:

Polityka ESG w nowych realiach – wpływ wojny w Ukrainie na rolnictwo

Paneliści:

Rafał Romanowski

sekretarz stanu, pełnomocnik Rządu ds. Kształtowania Ustroju Rolnego,
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Joanna Kasowska

dyrektor Jakości i Standardów Zarządzania Żywnością, Żabka Polska

Monika Piątkowska

prezes, Izba Zbożowo-Paszowa

Mirośław Maliszewski

prezes, Związek Sadowników RP

Wojna na Ukrainie zmieniła wszystko

Konflikt zbrojny dwóch krajów, będących globalnymi dostawcami zbóż zarówno do UE jak i Afryki, Azji, szczególnie wpłynął na rolnictwo. I choć według ekspertów rynek bezpieczeństwa żywnościowe Polski w nowej sytuacji geopolitycznej nie jest zagrożone, to wydarzenia na wschodzie kontynentu nie pozostaną bez wpływu na politykę ESG i zrównoważony rozwój rolnictwa.

Rosja i Ukraina odpowiadają za 20% globalnego handlu zbożem oraz 30% globalnego handlu pszenicą. Blokada portów morskich na Morzu Czarnym, czy sankcje nałożone na Rosję oznaczają, że kilkanaście milionów ton zbóż nie dotrze do importerów, nie tylko w Europie, ale też na całym świecie. Czy możemy czuć się bezpiecznie? – zapytał dyrektor Instytutu ESG, Damian Kuraś.

- Patrząc z perspektywy naszego kraju, środkowej części Europy, czy też całej Unii Europejskiej, to żywności nam nie zabraknie, to nie podlega dyskusji – uspokajał Rafał Romanowski, sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, pełnomocnik Rządu ds. Kształtowania Ustroju Rolnego. Przyznał jednak, że możemy mieć chwilowe zachwiania, co oznacza problem z zakupem niektórych produktów w dotychczasowych cenach, czy też z dostępnością do surowców niezbędnych w produkcji rolnej w tym gazu do produkcji nawozów azotowych, a także do importowanych z kierunku wschodniego nawozów potasowych.

W tym samym tonie wypowiedziała się Monika Piątkowska wskazując, że jako kraj jesteśmy nie tylko samowystarczalni pod względem produkcji,

ale jesteśmy również ważnym eksporterem surowców jak i produktów sektora rolno – spożywczego. Dowodem świadczącym o samowystarczalności i możliwości sprzedaży naszych surowców rolnych do innych państw są m.in. wyniki bilansu handlowego. Mamy stabilnie rosnący eksport żywności, który w 2021 roku przekroczył kolejny rekord – 37 mld eur (2020 – 34 mld euro). Ponadto podkreśliła, że pod względem produkcji zbóż w UE-27 jesteśmy ich trzecim producentem po Francji, która produkuje 60 – 65 mln ton oraz Niemczech, których produkcja to 40-43 mln ton. Produkcja zbóż w Polsce w roku 2020 to rekordowe 35,3 mln ton. Nieco mniej, lecz również wysokie zbiory mieliśmy w 2021 roku, które szacuje się na poziomie 35,4 mln ton.

Z kolei Wojciech Mojzesowicz, były minister rolnictwa odniósł się szczegółowo między innymi do struktury produkcji poszczególnych zbóż w Polsce i ich sprzedaży podkreślając, że rocznie na eksport razem przeznaczamy około 7 milionów ton kukurydzy, pszenicy i rzepaku – to jest taki bezpiecznik, który powoduje, że mamy tej żywności więcej niż potrzebujemy na rynku – tłumaczył.

Konkluzją tego panelu jest stwierdzenie, że pod względem produkcji zbóż Polska jest bezpieczna i nie ma zagrożenia dla ich dostępności na polskim rynku. Natomiast wyzwaniem, które dotyczy również nas Polaków, a nie tylko kraje uzależnione od importu – jest to kwestia rosnących cen surowców rolnych, a w konsekwencji artykułów spożywczych na półkach sklepowych.

Od pola do stołu, czyli lokalne łańcuchy dostaw

- Ukraina nazywana jest spichlerzem Europy. Główne surowce, które stamtąd pochodzą to

oleje i zboża - powiedziała Joanna Kasowska, Dyrektor Jakości i Standardów Zarządzania Żywnością w Żabka Polska. Zaznaczyła, że zarówno pandemia, jak i obecny konflikt wojenny, mają duży wpływ na łańcuchy dostaw, co z kolei ma związek ze wzrostem cen i ograniczeniem podaży. - Myślę, że to jest sygnał do tego, żebyśmy dywersyfikowali łańcuchy dostaw, jednocześnie dbając o większą lokalność tych łańcuchów - mówiła Kasowska.

Jak zauważyli prelegenci, to jedno z założeń strategii „od pola do stołu”, która jest elementem unijnego Europejskiego Zielonego Ładu. Jak przekonywał Andrzej Szumowski, prezes Zarządu Stowarzyszenia Polska Wódka, istotą jest oparcie tego programu o rynek krajowy. - Jako branża konsumujemy 1 milion ton zbóż i 50 tysięcy ton ziemniaków i byłoby idealnie, gdyby całość tych surowców pochodziła z polskiej ziemi, była przetwarzana w Polsce w postaci destylarni, rektyfikacji, aż do finalnego produktu - mówił Szumowski.

Prelegenci zgodzili się, że wdrożenie strategii polegającej na zrównoważonym rolnictwie będzie kosztowne, zarówno dla producentów, konsumentów czy skarbu, ale opłacalne w dłuższej perspektywie czasu. - Jeżeli do zrównoważonej produkcji będą dopłaty, czy odpowiednie premiowanie takiego rodzaju produkcji, to z pewnością zainteresowanie taką formą rolnictwa będzie duże - powiedział prof. dr hab. Michał Jerzak z Katedry Finansów i Rachunkowości Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Dodał też, że nie ma dziś innej drogi,

jak tylko zrównoważone rolnictwo, szczególnie, że w swojej codziennej pracy ze studentami widzi, że zachowania proekologiczne stają się normą.

Joanna Kasowska przytoczyła wyniki badań, które potwierdzają zmianę nawyków żywieniowych przez konsumentów. - Ponad 40 proc. badanych zadeklarowało zmianę nawyków żywieniowych w czasie izolacji społecznej. Prawie połowa z nich przyznała, że jadła zdrowiej, a co czwarta osoba deklarowała, że spożywała mniej mięsa. Dlatego też Żabka na najbliższe lata stawia sobie ambitne cele - postanowiliśmy m.in. podwoić sprzedaż produktów marki własnej, promujących zdrowy i zrównoważony styl życia do 2025 r. Dodatkowo zamierzamy zwiększyć udział produktów roślinnych marek własnych w wartości sprzedaży do 20 % do 2023 r. Dziś jesteśmy już pewni, że ten cel osiągniemy.

Panel dyskusyjny

Zdrowie na wsi

Moderator:
Witold Laskowski
Medexpress.pl

Paneliści:

prof. dr hab. Henryk Skarżyński

dyrektor, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu

dr hab. Maciej Płaszewski, prof. AWF

Akademia Wychowania Fizycznego J. Piłsudskiego w Warszawie, Filia w Białej Podlaskiej

dr n. med. Władysław Kosiniak-Kamysz

poseł na Sejm RP

dr hab. Mirosław Kwaśniewski

Uniwersytet Medyczny w Białymstoku

prof. dr hab. Zdzisław Gajewski

Centrum Medycyny Translacyjnej, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

dr hab. n. med. Lubomir Bodnar

specjalista onkologii klinicznej

dr hab. n. med. Paweł Neuman

specjalista neurochirurgii

Panel dyskusyjny pt. „Zdrowie na wsi”, był poświęcony diagnozie stanu zdrowia mieszkańców obszarów wiejskich, a poprowadził go Witold Laskowski z MedExpress.pl. Jako pierwszy wypowiedział się prof. dr hab. Henryk Skarżyński, twórca i dyrektor Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu oraz Światowego Centrum Słuchu w Kajetanach. - Współpracując z resortami rolnictwa, edukacji, a głównie z panem ministrem Markiem Sawickim, oraz z KRUS, przygotowaliśmy dwie duże akcje badań przesiewowych, które objęły wszystkie gminy wiejskie w Polsce. Były one robione pod kątem wczesnego wykrywania wad słuchu. W sumie badaniami objęto prawie 300 tys. dzieci – mówił prof. Henryk Skarżyński. W porównaniu do pierwszo- i szóstoklasistów w Warszawie, badanych od prawie 20 lat, młodzież z terenów wiejskich wypadła lepiej. – To pokazuje, że środowisko wiejskie i w małych miasteczkach

jest bardziej przyjazne dla słuchu niż w dużych aglomeracjach, w których mamy do czynienia z większym hałasem środowiskowym – stwierdził prof. Henryk Skarżyński. Innym, ogromnym przedsięwzięciem, była akcja objazdowych badań słuchu, przeprowadzona wspólnie z Polskim Radiem, a konkretnie z audycją „Lato z Radiem”, skierowana do różnych grup społecznych. Dotarcie przed pandemią do prawie stu miejscowości dało szansę pokazania mieszkańcom możliwości polskiej medycyny i sprawdzenia modelu badań przesiewowych w grupach rozproszonych. W opinii prof. Henryka Skarżyńskiego, istnieje potrzeba wprowadzenia stałych programów przesiewowych, które mają też kształtować postawy prozdrowotne. Niezwykle istotny jest także rozwój telemedycyny. - Dane statystyczne sugerują, że choroby cywilizacyjne, takie jak cukrzyca czy nowotwory, częściej występują w miastach. Wydaje się jednak, że na wsi jest duże niedoszacowanie

występowania tych chorób – stwierdził dr hab. Mirosław Kwaśniewski z Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Jego zdaniem, niedoszacowanie wynika m.in. z mniejszego dostępu do opieki lekarskiej, mniejszego zaangażowania w ochronę własnego zdrowia i rzadszego korzystania z badań diagnostycznych. Zdaniem dr. Kwaśniewskiego, dużym wyzwaniem jest zaangażowanie w ochronę własnego zdrowia. Rozwiązaniem tego problemu może być rozszerzenie telekonsultacji i teleopieki. Jest to niezwykle ważne w sytuacji, w której np. tylko 15% specjalistów związanych z chorobami układu krążenia pracuje na wsi.

- Docelowym rozwiązaniem jest telerehabilitacja – ocenił z kolei dr hab. Maciej Płaszewski, prof. AWF, Kierownik Katedry Rehabilitacji Akademii Wychowania Fizycznego J. Piłsudskiego w Warszawie, Filii w Białej Podlaskiej. Może być ona antidotum na deficyt specjalistów i osób bezpośrednio współpracujących z pacjentami, jak też na wykluczenie komunikacyjne występujące na obszarach wiejskich. W tym kontekście, zdaniem prof. Płaszewskiego, należy odchodzić od terapii stacjonarnej w kierunku terapii domowej. Należy jednak pamiętać, że telerehabilitacja wymaga infrastruktury, jak też zmiany mentalności i przygotowania intelektualnego, również ze strony terapeutów.

Prof. dr hab. Zdzisław Gajewski z Centrum Medycyny Translacyjnej SGGW podkreślił, że powstało ono w dużej mierze przy udziale ministrów, począwszy od ministra Marka Sawickiego, resortu rozwoju regionalnego, ministrów nauki i szkolnictwa wyższego i samorządów. Natomiast we wdrożeniu nowoczesnych rozwiązań, choćby związanych z sztuczną inteligencją, pomocne były doświadczenia, którymi podzielił się prof. Henryk Skarżyński. Jak wyjaśnił prof. Gajewski, informacje o Centrum i wynikach badań są przekazywane młodzieży ze szkół rolniczych, co jest inwestycją długofalową, lecz też najbardziej efektywną.

- Dziękuję za tę debatę, bo jest to usłyszenie niemego krzyku wsi wołającej o zdrowie,

o lekarza, o pielęgniarkę, o aptekę, o punkt apteczny, o jakąkolwiek opiekę medyczną – rozpoczął swoje wystąpienie poseł, lider PSL, były minister rolnictwa, dr n. med. Władysław Kosiniak-Kamysz. – Stan polskiej ochrony zdrowia jest ciężki, a stan opieki zdrowotnej na wsi jest stanem krytycznym – kontynuował. Następnie szeroko zdiagnozował poziom znacznie gorszego dostępu do opieki medycznej, w tym m.in. stomatologicznej, psychiatrycznej, aptecznej, jak też paliatywnej. Poruszył „kompletną klęskę” Programu 40+. – Jeżeli od lipca 2021 r. do końca tegoż roku, z 22 mln osób uprawnionych do skorzystania z programu bezpłatnych badań profilaktycznych na wsi i w miastach, skorzysta 200 tys. osób, czyli 1 proc., to jest to totalna porażka – stwierdził Władysław Kosiniak-Kamysz.

W jego przekonaniu, pozytywną rolę w ochronie zdrowia na wsi odegrały KRUS, wiejskie gabinety rehabilitacyjne i edukacja lekarzy rodzinnych pracujących na wsi. – Kto podnosi rękę na KRUS, ten podnosi rękę na opiekę zdrowotną na wsi – przestrzegł lider PSL. Następnie ostro skrytykował plany przejęcia szpitali powiatowych, będących dziś w gestii samorządów, przez administrację rządową. Wyraził przekonanie, że w popularyzacji badań profilaktycznych dużą rolę może odegrać Kościół. Nie omieszkał też przypomnieć o problemach kadrowych. Polska jest na trzecim miejscu od końca pod względem liczby lekarzy przypadających na tysiąc pacjentów. Na wsi jest jeszcze gorzej – stwierdził i dodał, że do tej pory nie wzmocniono roli pielęgniarek i opieki farmaceutycznej, co oznacza ogromne marnowanie potencjału kadrowego. Na koniec podkreślił konieczność dofinansowania służby zdrowia i racjonalizacji przeznaczonych na nią wydatków.

Konkluzją tego panelu jest stwierdzenie, że mieszkańcy obszarów wiejskich mają gorszy dostęp do placówek medycznych, rehabilitacyjnych, paliatywnych i aptek, rzadziej się badają i później otrzymują pomoc. Potrzebne są działania naprawcze, ale też zaniechanie tych, które mogą szkodzić.

Panel dyskusyjny

Ubezpieczenia rolnicze jako efektywny system zarządzania ryzykiem w gospodarstwie

Moderator:

Ryszard Zarudzki,
z-ca Dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego w Minikowie

Paneliści:

Krzysztof Jurgiel

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2005-2006 i 2015-2018

prof. dr hab. Jacek Kulawik

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Zakład Finansów i Zarządzania Ryzykiem

dr inż. Michał Soliwoda

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Zakład Finansów i Zarządzania Ryzykiem

dr Cezary Klimkowski

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Zakład Finansów i Zarządzania Ryzykiem

Poseł do Parlamentu Europejskiego i były Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Krzysztof Jurgiel przedstawił informacje dotyczące ubezpieczeń rolniczych w polityce rozwoju Polski. W Programie Rolnym PiS z 2014 – „Silne Rolnictwo; Zdrowa Żywność; Nowoczesna Wieś” zawarto cele dotyczące wprowadzenia nowych instrumentów zarządzania ryzykiem Odpowiedzialnego Rozwoju z 2017 roku. W zakresie ubezpieczeń rolniczych znajduje się projekt strategiczny pt.: „Nowoczesne ubezpieczenia rolnicze”. W dokumencie programowym „Pakt dla Obszarów Wiejskich - 2030” jako ważne zadanie wpisano kierunek: wzmocnienie systemu ubezpieczeń i zarządzanie ryzykiem w gospodarstwach rolnych oraz nowoczesne ubezpieczenia rolnicze.

W 2018 roku podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Ryszard Zarudzki, jako członek Rady Naukowej Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) w ramach programu innowacyjnego GOSPOSTRATEG, zapewnił środki finansowe na projekt UBROL, dotyczący m.in. wypracowania narzędzi zarządzania ryzykiem w gospodarstwach rolnych. Tym samym stało się możliwe przygotowanie podstaw naukowych do zmiany lub ulepszenia funkcjonującego w Polsce preferencyjnego systemu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. W 2019 roku przygotowano do realizacji projekt w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” GOSPOSTRATEG, finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, pt.: Ubezpieczenia gospodarcze w holistycznym zarządzaniu ryzykiem w rolnictwie zorientowanym na zrównoważenie, wdrażanie innowacji i technologii oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu. Akronim: UBROL.

W okresie od 13 marca 2019 r. do 31 marca 2022 r. członkowie utworzonego konsorcjum w składzie :

- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy - z siedzibą w Warszawie,
- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy z siedzibą w Puławach,
- Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu,
- Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,

zobowiązali się do:

1. zaprogramowania rozwiązań zwiększających efektywność/racjonalność stosowania pomocy publicznej w systemie ubezpieczeń rolnych,
2. zaoferowania producentom rolnym produktów ubezpieczeniowych, które po przetestowaniu w praktyce będą stanowić podstawę do dokonania nowelizacji istniejących regulacji prawnych,
3. zaprojektowania holistycznego systemu zarządzania ryzykiem (HSZR) w polskim rolnictwie.

Proponowane rozszerzenie systemu zarządzania ryzykiem oznacza:

- wkomponowanie ryzyka prowadzenia gospodarstwa rolnego w tradycyjne i zrównoważone
- zarządzanie ryzykiem całych łańcuchów żywnościowych,
- bilansowanie i modelowanie ryzyka na poziomie gospodarstw domowych rolników, a nie tylko w sferze działalności gospodarczej,
- powiązanie ubezpieczeń z instrumentami finansowymi rynków transakcji terminowych.

Zgodnie z przyjętymi założeniami projektu: „Ubezpieczenie gospodarcze ... w rolnictwie... (UBROL) zaproponowano listę następujących produktów na rzecz zarządzania ryzykiem w rolnictwie" ¹:

1. Aktualizacja obecnej oferty ubezpieczeń rolnych
2. Zmiana systemu subsydiowania ubezpieczeń rolnych
3. Ubezpieczenia przychodów z działalności rolniczej
4. Ubezpieczenia nadwyżki
5. Instrument stabilizacji dochodów
6. Ubezpieczenie indeksowe upraw od skutków suszy

Przedstawione propozycje zmian w zakresie zarządzania ryzykiem w rolnictwie w odniesieniu do rozwiązań o charakterze ubezpieczeniowym zostały pogrupowane w sześć obszarów z uwagi na cel projektu UBROL, tj. zaprojektowanie rozwiązań zwiększających efektywność/racjonalność stosowania funduszy budżetowych w oferowanych już obecnie polskim rolnikom produktach ubezpieczeniowych i poszerzenie ich listy. Po przetestowaniu w praktyce rozwiązania te będą mogły stanowić podstawę do dokonania nowelizacji istniejących regulacji prawno-administracyjnych oraz wdrożenia nowych norm z tego zakresu.²

1. Aktualizacja obecnej oferty ubezpieczeń rolnych³

Przedstawiono łącznie 11 propozycji aktualizacji obecnej oferty ubezpieczeń rolnych.

Przykładowo:

1. Rozważyć wprowadzenie dodatkowo stawki taryfowej, która mogłaby wynosić 7 albo 8% sumy ubezpieczenia i określić ją jako stawkę referencyjną.
2. Zróżnicować stopy subsydiowania składek w zależności od poziomu fransyz redukcyjnych.

¹ Opracowano na podstawie: Analiza popytu i podaży na rynku ubezpieczeń rolnych; ss. 999. Redakcja Naukowa - dr inż. Michał Soliwoda – IERICZ - PIB. Faza przygotowania do zastosowania (B). Rozdział IX. Druga wersja holistycznego systemu zarządzania ryzykiem i zestawu produktów ubezpieczeniowych w rolnictwie polskim s. 843 – 983)

² Na podstawie Monografii: Faza badawcza (A), s.663-664

³ Cyt. za: prof. dr hab. Jacek Kulawik, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Zakład Finansów i Zarządzania Ryzykiem; Cyt.: na podstawie Monografii: Faza przygotowania do zastosowania (B), s.871-673)

2. Zmiana systemu subsydiowania ubezpieczeń rolnych

Dotyczy nowych propozycji dotowania ubezpieczeń rolnych i zarządzania ryzykiem. Potrzebne na to fundusze powinny być wyasygnowane z budżetu krajowego lub udzielane w ramach PROW na lata 2023 - 2027.

3. Ubezpieczenia przychodów z działalności rolniczej

Ubezpieczenie przychodów stanowi nowe narzędzie zarządzania ryzykiem w rolnictwie, oparte na różnicy między gwarantowanymi, a rzeczywistymi przychodami całego gospodarstwa lub części produkcji. Najczęściej za pomocą tego narzędzia ubezpiecza się uprawy, które mają znaczny udział w strukturze zasiewów lub znaczny plon.

4. Ubezpieczenia nadwyżek

W ramach przeprowadzonych badań, wzorując się na amerykańskim programie Zabezpieczenia Nadwyżki Bezpośredniej Mleka – Dairy Margin Coverage (DMC), opracowano autorską koncepcję systemową ubezpieczeń nadwyżki bezpośredniej. Zaproponowane rozwiązania stanowią ochronę przed ryzykiem rynkowym, wynikającym z niekorzystnych zdarzeń dotyczących całej branży w kraju.

5. Instrument stabilizacji dochodów

Zmienność zjawisk pogodowych, nasilające się zdarzenia o charakterze masowym, niestabilność cen na rynkach rolnych, a w ślad za tym wahania przychodów, są przyczynkiem do opracowywania nowych narzędzi zarządzania ryzykiem w rolnictwie.

6. Ubezpieczenie indeksowe upraw od skutków suszy

Pomimo wprowadzenia dopłat i konieczności zawierania ubezpieczeń upraw, w Polsce i wielu innych krajach wciąż występuje problem niskiej powszechności ubezpieczeń indeksowych. W szczególności dotyczy to ubezpieczeń od skutków suszy, powodzi czy deszczu nawalnego. Koniecznością staje się implementacja nowych rozwiązań ubezpieczeniowych, które wykorzystują dostępne dane pogodowe oraz rozwój technologiczny rolnictwa. Wprowadzenie ubezpieczeń indeksowych pozwala na obniżenie ceny za ubezpieczenia zjawisk trudno ubezpieczalnych.

Ubezpieczenia rolnicze jako efektywny system zarządzania ryzykiem w gospodarstwie

Moderator:

- dr inż. Ryszard Zarudzkí,

Z-ca Dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie;
Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (2015-2019)

Paneliści:

- Krzysztof Jurgiel

Posel do Parlamentu Europejskiego;

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2005-2006 i 2015-2018

- prof. dr hab. Jacek Kulawik - członek zespołu
 - dr inż. Michał Soliwoda - Redaktor Naukowy, Kierownik Zespołu
 - dr Cezary Klimkowski - członek zespołu
- Institut Ekonomii i Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
Zakład Finansów i Zarządzania Ryzykiem

Panel dyskusyjny

Prawo rolne a wyzwania XXI wieku - przykłady rozwiązań na świecie

Moderator:
Tomasz Pietryga
Rzeczpospolita

Paneliści:

dr hab. Marcin Wiącek, prof. UW,

Rzecznik Praw Obywatelskich

prof. Paweł Czechowski

Uniwersytet Warszawski

dr hab. Przemysław Litwiniuk

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

dr hab. Dorota Łobos-Kotowska

Uniwersytet Śląski

prof. dr hab. Aleksander Lichorowicz

Uniwersytet Jagielloński

dr hab. Beata Jeżyńska, prof. Katedra Prawa Rolnego,

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin

dr hab. Monika Król, prof. UŁ,

Uniwersytet Łódzki

Po agresji Rosji na Ukrainę zasadne stało się pytanie o bezpieczeństwo żywnościowe Polski. Nasz wschodni sąsiad nie bez powodu nazwany jest „spichlerzem Europy”, jako jeden z największych producentów i eksporterów zbóż. Niestety tocząca się wojna miała destrukcyjny wpływ na tamtejsze rolnictwo. Rolnicy w wielu miejscach nie mogą obsiać pól, tysiące hektarów zostało zaminowanych. Taka sytuacja może mieć wpływ na zaburzenia w dostawach produktów rolnych w perspektywie średniookresowej.

Dla rynków rolnych i dystrybutorów żywności negatywnym czynnikiem jest też niepewność. Nie wiadomo, kiedy wojna na Ukrainie się skończy i jaki będzie jej przebieg w kolejnych miesiącach. Innymi słowy, otwarte staje się pytanie, czy konflikt będzie eskalował, uderzając coraz mocniej w ukraińskie rolnictwo, a co za tym idzie, zakłócając łańcuchy dostaw produktów rolnych do Europy, w tym Polski.

Czy zatem istnieje ryzyko, że w Polsce może zabraknąć przysłowiowego chleba?

Prof. Przemysław Litwiniuk z Katedry Finansów, Instytutu Ekonomii i Finansów, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego podczas debaty przyznał, że w perspektywie przynajmniej krótkookresowej dostawy produktów rolnych z Ukrainy nie są zagrożone. Tysiące wagonów z żywnością czeka obecnie na ukraińsko-polskiej granicy. Zwrócił też uwagę na przerwanie przez wojnę, tradycyjnych dróg eksportu ukraińskiej żywności do Azji, i przekierowanie silniejszego strumienia dostaw

na Zachód, co łagodzi zagrożenia niedoborów.

Czy Polska w sytuacji dużej nieprzewidywalności, powinna zachować spokój, czy przygotować się na mechanizmy reglamentacji żywnościowej, na wypadek gdyby konflikt na Ukrainie nadal eskalował? Rzecznik Praw Obywatelskich prof. Marcin Wiącek uważa, że takie ograniczenia na gruncie konstytucyjnym są dopuszczalne. Bezpieczeństwo żywnościowe jest ważnym elementem porządku publicznego, dlatego takie ograniczenia można sobie wyobrazić. Bezpieczeństwo państwa, porządek publiczny może uzasadniać ograniczenie praw obywatelskich. Bezpieczeństwo żywnościowe jest argumentem, który może zatem przemawiać na rzecz interwencjonizmu państwa w kwestii produktów rolnych.

Prof. Paweł Czechowski z Uniwersytetu Warszawskiego zwrócił uwagę na to, jakie działania byłyby łatwiejsze w realizacji, jeżeli odbywałyby się w ramach stanów nadzwyczajnych, wprowadzonych przez państwo. Zwrócił uwagę, że nawet jeżeli w Polsce nie ma obecnie zagrożeń niedoborami żywnościowymi, polski rząd powinien być przygotowany na taką sytuację. Odpowiednie projekty rozwiązań prawnych powinny być przygotowane, tak aby mogły zostać uruchomione w sytuacji, kiedy dojdzie do stanu napięcia i niedoborów. Gdy zacznie brakować chleba, można wówczas uruchomić odpowiednie mechanizmy reglamentacji. Obecnie państwo instytucjonalnie, przez działanie różnych agencji, jest przygotowane na taką sytuację. Powinno teraz przygotować się również w warstwie normatywnej, bo nie wiadomo jak sytuacja się potoczy – rekomendował podczas debaty profesor.

Dalsza część dyskusji była poświęcona rozwiązaniom prawa rolnego funkcjonującym na Zachodzie, które mogłyby być implementowane w Polsce.

Aleksander Lichorowicz z Katedry Prawa Rolnego Uniwersytetu Jagiellońskiego stwierdził, że rozstrzygnięcia ustawodawcy wymaga kwestia, czy gospodarstwo rolne jest przedsiębiorstwem w rozumieniu prawa cywilnego. Na Zachodzie w takich krajach jak np. Niemcy czy Włochy nie ma takich dylematów. W Polsce, doktryna jest niejednoznaczna. Warto, tę kwestię w końcu uregulować.

Debata poświęcona była też m.in. kwestiom ekologii w rolnictwie. Dr hab. Beata Jeżyńska z Katedry Prawa Rolnego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, wskazywała np. na brak regulacji dotyczących rezerwatów biosfery, mimo że takie rezerваты już w Polsce istnieją. Prof. Dorota Łobos-Kotowska z Uniwersytetu Śląskiego mówiła o niedoskonałościach przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.

Prof. Lichorowicz przyznał, że ustawodawstwa zachodnie od wieków wykształciły szereg rozwiązań prawnych korzystnych dla rolników. Warto z nich czerpać również w Polsce. Można to uznać za dobrą puentę tej debaty.

Panel dyskusyjny

Praktyczne zastosowanie nauki, badań i rozwoju w rolnictwie

Moderator:
Zofia Pucek-Mądry
Agro profil

Paneliści:

prof. dr hab. inż. Jarosław Bosy

rektor Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk

rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

prof. dr hab. Krzysztof Szoszkiewicz

rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

prof. dr hab. Jerzy Jaroszewski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

prof. dr hab. inż. Anna Wenda-Piesik

Politechnika Bydgoska im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich

prof. dr hab. Marek Gugąła

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Rafał Mładanowicz

rolnik, produkcja roślinna ekologiczna

Marcin Wroński

zastępca Dyrektora Generalnego, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

Panel dyskusyjny „Praktyczne zastosowanie nauki, badań i rozwoju w rolnictwie” miał na celu zdiagnozowanie największych problemów w transferze wiedzy i innowacji do praktyki rolniczej oraz znalezienie rozwiązań, pozwalających na przełamanie barier.

Ośrodki uniwersyteckie ukierunkowane na edukację z zakresu nauk przyrodniczych cieszą się coraz mniejszym zainteresowaniem studiami na kierunkach takich, jak: rolnictwo, zootechnika, inżynieria rolnicza. Sytuacja ta wynika między innymi ze spadku renomy zawodu rolnika. Mniejsza liczba studentów tych kierunków niesie za sobą daleko idące konsekwencje – brak młodej kadry nauczycieli akademickich oraz naukowców ukierunkowanych na prowadzenie badań z zakresu szeroko rozumianego rolnictwa.

Rekomendacja: Kampanie społeczne mające na celu poprawę wizerunku rolnika i znaczenia jego pracy. Wspólne akcje promocyjne kierunków rolniczych wśród uczniów szkół średnich.

Często podnoszonym podczas dyskusji tematem był również problem dotyczący finansowania badań naukowych i pozyskiwania środków na ten cel. W przypadku większości projektów konieczne jest przedstawienie wstępnych wyników badań już na etapie składania wniosku o otrzymanie środków. Uczelnie wyższe aplikując jednocześnie na kilka różnych projektów zmuszone są do finansowania tych badań ze środków własnych, których niestety brakuje. Problemem, jest również proces rozliczania projektów naukowych oraz nadmiar prac administracyjnych z tym związanych, które zmuszony jest wykonać naukowiec lub grupa badawcza uczestnicząca w danym projekcie. Powoduje to sytuację, w której wyspecjalizowana kadra poświęca zbyt wiele czasu na prace niezwiązane ściśle z tematyką prowadzonych badań, co w konsekwencji wydłuża okres trwania projektu lub uniemożliwia jego terminowe zakończenie.

Rekomendacja: Uproszczenie procesu administracyjnego podczas aplikacji o środki finansowe na projekty badawcze. Konieczne jest również przeniesienie obowiązku rozliczania projektów na pracowników administracji, co odciążałoby kadre naukową i umożliwiło pełne ukierunkowanie na prowadzenie badań.

Barierą transferu wiedzy i innowacji do praktyki jest także brak odpowiedniej komunikacji między ośrodkami badawczymi i organizacjami rolniczymi, a docelowo rolnikami. Często prowadzone prace badawcze nie odpowiadają na realne potrzeby i zapytania branży rolniczej lub utrudniony jest dostęp do wyników prowadzonych badań. Brakuje niezależnego, prężnie działającego doradztwa rolniczego i łatwego dostępu do praktycznej wiedzy.

Rekomendacja: Stworzenie ogólnopolskiej sieci współpracy pomiędzy ośrodkami badawczymi, instytucjami rolniczymi i firmami z branży agro w celu ukierunkowania badań na bieżące problemy producentów rolnych. Popularyzacja wyników prac naukowych w ogólnodostępnych mediach rolniczych, a także rozbudowa niezależnego doradztwa rolniczego.

Panel dyskusyjny

Opłacalność w rolnictwie, ochrona konsumenta i inflacja

Moderator:
Grzegorz Skwarek
dziennikarz

Paneliści:

Czesław Siekierski

poseł na Sejm RP

Adam Tański

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2003

prof. dr hab. Marian Podstawka

członek Rady do spraw Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy Prezydencie RP

Wiktor Szmulewicz

prezes, Krajowa Rada Izb Rolniczych

Tomasz Kołodziej

prezes Zarządu, BZK Group

dr hab. Piotr Gołasa

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Jarosław Kalinowski

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w latach 2001-2003

Małgorzata Gośniowska-Kola

zastępca Dyrektora Generalnego, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

Podczas dyskusji podkreślono, że wysoka inflacja przyczynia się do ograniczenia opłacalności produkcji rolnej oraz przekłada się ostatecznie na wysokie koszty artykułów spożywczych, uderzając w konsumentów. Uczestnicy oczekują zdecydowanej polityki NBP i rządu, w tym koordynacji działań chroniących najuboższych i jednocześnie ograniczania nadmiaru pieniądza na rynku. Postulują działania osłonowe dla produkcji rolnej w postaci utrzymania zerowych lub obniżonych stawek VAT na żywność oraz paliwa i energię. Rekomendują jak najszybsze porozumienie w kwestii przyjęcia polskiego KPO przez Komisję Europejską oraz wnioskowanie o pomoc UE za straty ponoszone przez Polskę w wyniku agresji Rosji na Ukrainę.

Prof. M. Podstawka przedstawił analizę wzrostu kosztów 8 podstawowych produktów rolnych, z której wynika, że średni wzrost rok do roku wyniósł 30 %. W dyskusji zwrócono uwagę na to, że analiza nie uwzględnia wzrostu cen energii, paliw i nawozów, które w pełni ujawnią się jesienią br. Wpływ na wzrost cen artykułów rolnych będą też miały zarówno wojna na Ukrainie, jak i nałożone w jej efekcie sankcje na Rosję. W dyskusji zwrócono uwagę na konieczność podjęcia działań, które zapobiegą szokowemu wzrostowi cen w sklepach, który przy gwałtownym ograniczeniu konsumpcji, może przełożyć się na spadek dochodów w rolnictwie.

Prezes T. Kołodziej, jako jedyny reprezentant przetwórców, zwracał uwagę na rosnące zainteresowanie importem polskiej żywności, które obecna sytuacja międzynarodowa tylko będzie podnosić. Problemem, z jakim będzie trzeba się zmierzyć, jest ograniczenie eksportu zbóż z Ukrainy i Rosji, a szczególnie nasion słonecznika. Z jednej strony, przetwórcy będą sobie rekompensować wzrost cen energii i paliw podnosząc ceny hurtowe, a z drugiej zainteresowanie polską żywnością na rynkach zewnętrznych, gwarantuje dobrą koniunkturę.

Uczestnicy podkreślali, że nie można jednak patrzeć na rosyjską agresję w kontekście poprawy opłacalności produkcji rolnej i jej przetwórstwa w Polsce. Bardziej tę kwestię ujmowano jako wyzwanie konieczne do podjęcia.

Wśród wyzwań, które stoją przed produkcją rolną w Polsce, a jednocześnie czynników mających już dziś duże znaczenie dla jej kosztów i opłacalności minister A. Tański wymienił deficyt wody, problem scalania gruntów, ograniczenia we wprowadzaniu nowych, gwarantujących wyższe plony i większą odporność na zmiany klimatyczne, gatunków roślin białkowych. Rekomendacja obejmowała konieczność wprowadzenia mniej rygorystycznych przepisów. Postulowano większy krytycyzm w stosunku do Wspólnej Polityki Rolnej i Zielonego Ładu UE, który w wielu aspektach stanowi co najmniej wyzwanie, jeśli nie zagrożenie dla produkcji rolnej w Polsce i UE. Postulat bardziej ofensywnej postawy w tym względzie wybrzmiewał w wystąpieniach europarlamentarzystów.

Wnioski i rekomendacje

Podstawowym założeniem podjętej wspólnie przez ministrów rolnictwa inicjatywie zorganizowania wydarzenia „Polska Wieś XXI – Europejski Kongres Innowacyjnych Rozwiązań dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa”, jest potrzeba wykorzystania dotychczasowego dorobku polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich, na rzecz jego dalszego rozwoju dostosowanego do zmieniającego się świata i nowych wyzwań. Podczas spotkania omówiono szereg kluczowych tematów związanych z rolnictwem i obszarami wiejskimi. Niewątpliwie kluczowym tematem dyskusji, który poruszany był w wielu panelach dyskusyjnych i w różnych kontekstach problematycznych, było bezpieczeństwo żywnościowe, z uwzględnieniem bieżących wydarzeń geopolitycznych na arenie międzynarodowej. Problematyka ta nierozdzielnie połączona była z dyskusją odnośnie opłacalności produkcji rolnej w Polsce i Europie, wyzwań związanych z ochroną klimatu, a także potencjału energetycznego rolnictwa i terenów wiejskich. Równie ważne były dyskusje w obszarze zdrowia rolników i mieszkańców obszarów wiejskich, rozwiązań prawnych i roli nauki w dostarczaniu praktycznych rozwiązań, które pozwolą właściwie zaadresować zdiagnozowane problemy.

Przekrojowe wnioski, konkluzje i rekomendacje

Bezpieczeństwo żywnościowe to przede wszystkim produkcja krajowa żywności, której dochodowość będzie wynikała z ekonomicznych warunków rynkowych, a środki publiczne będą uzupełniały i wspierały kierunki rozwoju. W tym celu horyzontalna strategia dla unijnej, w tym polskiej gospodarki, określona w Europejskim Zielonym Ładzie (EZŁ) musi być oparta na obiektywnych celach, gwarantujących zrównoważony rozwój gospodarczy całej Wspólnoty. Dla rolnictwa i obszarów wiejskich najważniejsze elementy EZŁ to strategia Od Pola do Stołu, Strategii na rzecz Bioróżnorodności oraz Strategii na rzecz ochrony gleb 2030, a częściowo również pakiet dotyczący klimatu, energii i transportu „Fit for 55” (Gotowi na 55).

Wspierając troskę o klimat i środowisku, a jednocześnie mając na uwadze konieczność zagwarantowania produkcji żywności, opartej na rodzimych gospodarstwach rolnych, inicjatywy legislacyjne wynikające z ww. dokumentów, powinny być rozpatrywane przez pryzmat bezpieczeństwa żywnościowego. W tym celu, uznając rolę małych i średnich gospodarstw rolnych w głównej mierze działających na samozaopatrzenie i/lub lokalnej społeczności, równolegle konieczne jest odpowiednie wsparcie towarowych gospodarstw rolnych. W przypadku Polski, spośród ogólnej liczby ponad 1,3 mln gospodarstw rolnych, niespełna 10% wytwarza blisko 90% całkowitego wolumenu produkcji rolnej. Tym samym niezbędne jest adekwatne wsparcie tej grupy gospodarstw, które dostarczają bezpieczną i zdrową żywność dla ogółu społeczeństwa. Konieczne jest zatem zwiększenie budżetu i maksymalnych poziomów wsparcia na interwencje bezpośrednio związane z modernizacją gospodarstw rolnych w ramach Krajowego Planu Strategicznego na lata 2023-2027.

Uwzględniając dotychczasową politykę Polski i Unii Europejskiej, konieczne jest przeprowadzenie kompleksowej debaty nad budową niezależności energetycznej w oparciu o odnawialne źródła energii (OZE), tak aby zakładany mix energetyczny odzwierciedlał istniejące i specyficzne możliwości wykorzystania dostępnych źródeł OZE. Podstawowym zadaniem jest wypracowanie realnego wsparcia administracyjnego i finansowego dla budowy i rozwoju lokalnych pierścieni energetycznych (na poziomie gminy lub kilku gmin/powiatów), która wymaga synergii wszystkich elementów OZE – zarówno fotowoltaiki, biogazowni, jak i energii wiatrowej. Inwestycje związane stricte z budową biogazowni rolniczych przez producentów rolnych powinny być włączone do działań inwestycyjnych określonych w Krajowym Planie Odbudowy (obszar B, cel szczegółowy B2 - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii).

Należy uregulować w prawodawstwie krajowym zasady magazynowania i przekazywania zasobów energetycznych, tak by powstające lokalne pierścienie energetyczne mogły efektywnie funkcjonować lokalnie i tym samym budować niezależność energetyczną.

Gospodarka wodna i melioracje wymagają strategicznego i długofalowego planu działań, który powinien być ukierunkowany przede wszystkim na wsparcie utrzymania i rozwoju melioracji szczegółowych. Drugi obszar to upowszechnianie najlepszych praktyk związanych z agrotechniką i zarządzaniem gruntami rolnymi. Potrzeba szeregu zachęt do działania na rzecz utrzymywania gruntów rolnych we właściwej kulturze rolnej, co w pozytywny sposób przekładać się będzie na gospodarkę wodną w glebie (jest to element rolnictwa węglowego, które zasługuje na szczególną uwagę i potrzebę upowszechniania wśród producentów rolnych). Tutaj konieczne jest wsparcie nie tylko ze środków Wspólnej Polityki Rolnej czy budżetu krajowego dedykowanego rolnictwu, lecz również z innych źródeł.

POLSKA WIEŚ
XXI Europejski Kongres Innowacyjnych Rozwiązań
dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

OD POKOLEŃ

WSPIERAMY POLSKIE ROLNICTWO

Chcesz nas
bliżej poznać?

Znajdź nas i polub na

facebook/ANWILSA

LINIA PROFESJONALNYCH OLEJÓW

PLATINUM AGRO

DO MASZYN ROLNICZYCH

- ===== WYSOKA JAKOŚĆ
- ===== SZEROKA GAMA
- ===== POLSKI PRODUCENT
- ===== GWARANCJA NIEZAWODNOŚCI
- ===== NOWOCZESNA TECHNOLOGIA
- ===== SKUTECZNE SMAROWANIE

ORLEN Paliwa

- INSTALACJE ZBIORNIKOWE
- GWARANCJA DOSTAW
- ELASTYCZNOŚĆ ROZWIĄZAŃ

**WYSOKA JAKOŚĆ
GAZU
DLA ROZWOJU
TWOJEGO
GOSPODARSTWA**

ZAPYTAJ NAS:

 603 394 708

 801 805 541

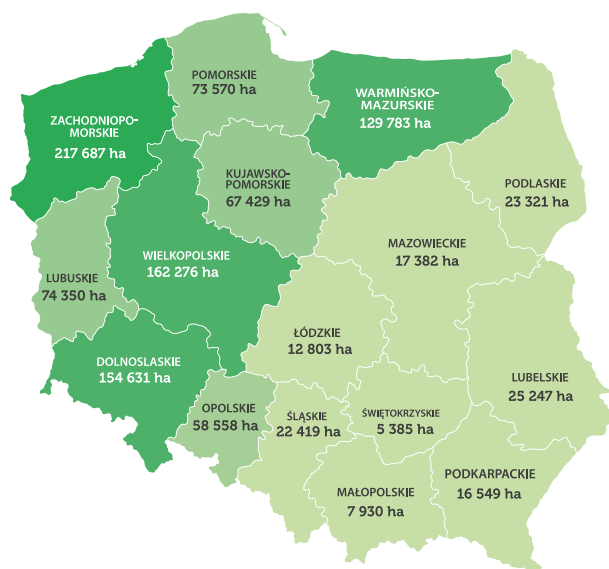
 lpg.luz.ornenpaliwa@ornen.pl

www.gazgrzewczy.pl

Ziemia rolna ciągle drożeje

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa gospodaruje nieruchomościami rolnymi będącymi w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa. Głównym kierunkiem zagospodarowania jest dzierżawa i sprzedaż. W miesiącach I-IV 2022 r. KOWR wydzierżawił ponad 11,8 tys. ha oraz sprzedał niemal 2 tys. ha państwowych gruntów.

Od początku działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (wcześniej Agencji Nieruchomości Rolnych) tj. od 1991 r. do 30 kwietnia 2022 r. przyjęto do Zasobu WRSP ok. 4,75 mln ha gruntów. Obecnie jest w nim prawie 1 mln 350 tys. ha. Prawie 60% powierzchni pozostającej w Zasobie WRSP znajduje się na terenie działania 5 oddziałów: Wrocławia, Poznania, Szczecina, Olsztyna i Warszawy.

Powierzchnia gruntów w Zasobie WRSP pozostająca w dzierżawie wg stanu na 30.04.2022 r., wg województw - 1 069 320 ha

Dzierżawa gruntów rolnych

Podstawową formą zagospodarowania gruntów rolnych Zasobu jest dzierżawa. Według stanu na koniec kwietnia 2022 r. w dzierżawie pozostawało ponad 1 mln 69 tys. ha. Największe powierzchnie wydzierżawionych gruntów znajdują się w województwach: zachodniopomorskim – 218 tys. ha; wielkopolskim – 162 tys. ha; dolnośląskim – 155 tys. ha i warmińsko-mazurskim – 130 tys. ha. W czterech miesiącach br. wydzierżawiono ogółem ponad 11,8 tys. ha gruntów.

Wydzierżawienie nieruchomości Zasobu WRSP następuje głównie w trybie przetargowym. Podstawowym rodzajem przetargów na dzierżawę jest przetarg ograniczony, w którym mogą uczestniczyć wyłącznie rolnicy indywidualni

zamierzający powiększyć lub utworzyć gospodarstwo rodzinne. W okresie od początku stycznia do końca kwietnia 2022 r. w całym kraju odbyło się ponad 2,3 tys. przetargów na dzierżawę. Najwięcej przeprowadziły Oddziały Terenowe w Lublinie – 497, we Wrocławiu – 376, i w Szczecinie – 222.

Średnia wysokość czynszu dzierżawnego dla gruntów wydzierżawionych przez KOWR w 2021 r. wyniosła 13,3 dt/ha. Została ona ustalona na podstawie zawartych w tym okresie 3750 umów dzierżawy gruntów o łącznej powierzchni 35 756 ha gruntów.

Najwyższe czynsze w 2021 roku uzyskano w województwie mazowieckim – 22,4 dt/ha, małopolskim – 19,3 dt/ha, śląskim – 18,3 dt/ha i łódzkim – 17,4 dt/ha, a najniższe w województwach świętokrzyskim i zachodniopomorskim odpowiednio: 6,8 dt/ha i 8,0 dt/ha.

Sprzedaż państwowej ziemi

Inną formą gospodarowania Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa jest sprzedaż.

W pierwszych czterech miesiącach br. zrealizowana sprzedaż nieruchomości Zasobu WRSP wyniosła prawie 2 tys. ha. Najwyższą odnotowano w Koszalinie – 367 ha, w Poznaniu – 197 ha i Gorzowie Wlkp. – 191 ha.

W miesiącach I-IV 2022 r. odbyło się ponad 5,8 tys. przetargów na sprzedaż. Najwięcej zorganizowały Oddziały Terenowe w Koszalinie, Gorzowie i Olsztynie, odpowiednio: 771, 666, 636.

Warto odnotować, że sprzedaż nieruchomości rolnych została ograniczona ze względu na zakaz sprzedaży wprowadzony ustawą z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości ZWRSP. Zakaz sprzedaży nie jest bezwzględny. Nie dotyczy m.in.: nieruchomości rolnych do 2 ha, nieruchomości nierolnych przeznaczonych m.in. pod budownictwo mieszkaniowe, centra biznesowo-logistyczne czy składy magazynowe, nieruchomości położonych w specjalnych strefach

ekonomicznych (SSE).

Podkreślić należy, że minister właściwy do spraw rozwoju wsi, na wniosek Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, może wyrazić zgodę na sprzedaż nieruchomości, jeżeli jest to uzasadnione względami społeczno-gospodarczymi.

Średnia cena 1 ha gruntów rolnych w 2021 r. wyniosła 41 836 zł. Cenę określono na podstawie zawartych prawie 4 tys. umów i sprzedanych 3,6 tys. ha. Najwyższe średnie ceny uzyskano w województwach dolnośląskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i podkarpackim, a najniższe ceny za 1 ha osiągnięto w województwie lubelskim.

Nieruchomości nierolne

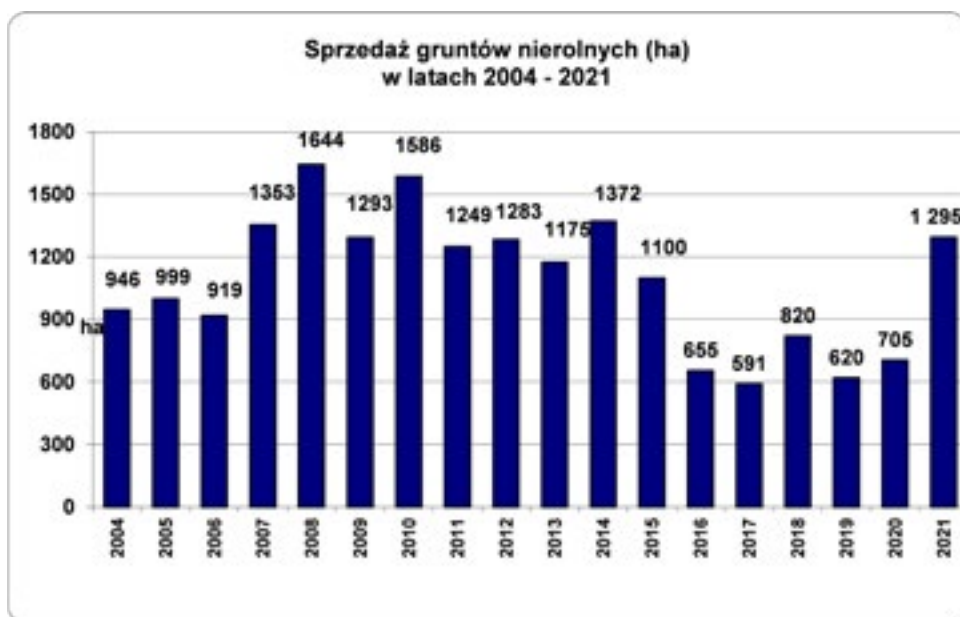
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, oprócz nieruchomości rolnych, ma ciekawą ofertę gruntów nierolnych, które są wykorzystywane głównie jako tereny inwestycyjne. Monitoring transakcji sprzedaży nieruchomości nierolnych prowadzony jest przez KOWR (wcześniej Agencję Nieruchomości Rolnych) od 2004 roku. W latach 2016–2020 Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa sprzedawał nieruchomości nierolne na poziomie od 600 do 800 ha. A roczne kwoty ze sprzedaży terenów inwestycyjnych w tym okresie to ok. 250 - 400 mln zł. W 2021 r. KOWR sprzedał prawie 1300 ha gruntów nierolnych za kwotę 667,3

mln zł. W tym celu zawarł ponad 2100 transakcji. Średnia cena sprzedaży 1 ha gruntów nierolnych wyniosła 511 tys. zł. Podstawowym trybem sprzedaży nieruchomości nierolnych jest przetarg nieograniczony. Mogą w nich brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłaciły wadium i stawiły się we właściwym miejscu.

Istnieje możliwość nabycia nieruchomości inwestycyjnej od KOWR przy rozłożeniu płatności na raty. Ma to miejsce wyłącznie przy sprzedaży w kolejnym przetargu, jeżeli poprzedzający przetarg nie został rozstrzygnięty. W takim przypadku cenę sprzedaży można rozłożyć tylko na roczne raty, wysokość pierwszej wpłaty nie może być niższa niż 50%, a okres spłaty całej należności dłuższy niż 5 lat. Inne warunki rozłożenia ceny sprzedaży na raty, podyktowane specyfiką sprzedawanej nieruchomości, są możliwe po uzyskaniu zgody Dyrektora Generalnego KOWR.

Grunty do rozdysponowania

Według stanu na koniec kwietnia 2022r. do rozdysponowania pozostawało 170 tys. ha nieruchomości Zasobu WRSP. Największymi powierzchniami pozostającymi do rozdysponowania dysponują oddziały terenowe: we Wrocławiu i Szczecinie, następnie w Gorzowie Wlkp. i Poznaniu - łącznie 96,3 tys. ha.

Źródło: Departament Gospodarowania Zasobem KOWR

ZAPRASZAMY NA II EDYCJĘ

POLSKA WIEŚ
XXI Europejski Kongres Innowacyjnych Rozwiązań
dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

19-20.04.2023

**Warszawa,
DoubleTree by Hilton**

www.kongrespolskawies.pl